

ผลของโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2554

ผลของโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2554

ลักขณา ดารามาตร์. (2554). ผลของโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง.

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 ก่อนและ
หลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการพูด
หน้าชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียนและโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้น
เรียน โดยมีแบบแผนการทดลองแบบสลับกลับ ABA (ABA Reversal Design) สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบของวิลคอกซัน

ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนมีการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF DEVELOPING PROGRAM ON SPEECH IN FRONT OF CLASSROOM
OF MATHAYOM SUKSA 1 STUDENTS SARASAS WITAED
ROMKLAO SCHOOL IN BANGKOK.

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2011

Lugkana Daramas. (2011). *The Effect of Developing Program on Speech in Front of Classroom of Mathayom Suksa 1 Students Sarasas Witaed Romklao School in Bangkok*. Master Project, M.ED. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Master Project Advisor: Assoc. Prof. Chucheep Onkokesung.

The purpose of this research was to investigate the effect of developing program on speech in front of classroom of Mathayom Suksa I students Sarasas Witaed Romklao School in Bangkok during the academic year 2010-2011. The subjects eight students were randomly selected from students whose speech in front of classroom scores at 25th percentile and lower. The research instruments were the speech in front of classroom assessment, the speech in front of classroom recording form, and the developing speech in front of classroom program. The experiment group was used ABA reversal design. The data were analyzed by the Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test.

The findings of this study are as follows :

The speech in front of classroom of students participated in the developing speech in front of classroom program was statistically significant higher than before the experiment at .01 level.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ ดร.สกุณา น้อยมณีวรรณ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ความสำเร็จใด ๆ ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ให้การอบรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วราชมนต์ ซอสูงเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์วิเทศน์ร่มเกล้า และหัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจารย์ทรงวิทย์ ชุมทอง อาจารย์ฐันัญญา ปานนิ่ม อาจารย์นิสิตา เมธาวราพร ตลอดจนเพื่อนครูทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา และขอชื่นชมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศน์ร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขา จิตวิทยาการแนะแนวทุกคน คุณยิ่งยง มีกุล และคุณพลังศักดิ์ เพชรภาค ที่ให้ความช่วยเหลือคอยให้กำลังใจเสมอมาจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ความรักความเอาใจใส่ ความห่วงใย ให้กำลังใจ รวมทั้งเสียสละทุนทรัพย์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางด้านการเรียนแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ของสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่คุณพระศรีรัตนไตร ที่เป็นที่พึ่งที่ระลึก คุณบิดา มารดาที่ให้ชีวิต ญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ บูรพาจารย์ที่ให้การอบรมสั่งสอนและข้อคิดดี ๆ เสมอมา และผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วม จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ลักขณา ดารามาตร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทที่	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิดในศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน.....	7
ความหมายของการพูด.....	7
ความสำคัญของการพูด.....	7
จุดมุ่งหมายของการพูด.....	8
องค์ประกอบการพูด.....	8
ลักษณะการพูดที่ดี.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก.....	10
ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออก.....	10
ความหมายของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก.....	13
ชนิดของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก.....	15
องค์ประกอบของพฤติกรรมการแสดงออก.....	16
พื้นฐานทฤษฎีการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก.....	17
หลักการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก.....	18
ขนาดของกลุ่ม.....	31
เวลาและจำนวนครั้งที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม.....	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต.....	32
ความหมายของการสังเกต.....	32
จุดมุ่งหมายการสังเกต.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
คุณสมบัติของผู้สังเกต.....	33
ประเภทการสังเกต.....	33
หลักการสังเกตพฤติกรรม.....	35
ข้อดีและข้อจำกัดของการสังเกต.....	36
หลักการบันทึกพฤติกรรม.....	38
วิธีการเสนอข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกพฤติกรรม.....	38
ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม.....	39
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ประชากร.....	40
กลุ่มตัวอย่าง.....	40
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	41
วิธีดำเนินการทดลอง.....	43
การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	49
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	49
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
ข้อเสนอแนะ.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก.....	59
ภาคผนวก ก.....	60
ภาคผนวก ข.....	102
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	114

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน.....	47
2 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนโดยรวมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน.....	111
3 แสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง.....	112
4 แสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนเป็นรายพฤติกรรมที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนก่อนและหลังทดลอง.....	113

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา.....	5
2 แผนภาพแสดงระยะต่างๆ ของการทดลอง.....	44
3 คำมัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนตลอด 3 ระยะ.....	48
4 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	103
5 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	104
6 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	105
7 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	106
8 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	107
9 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	108
10 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	109
11 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 ที่ได้รับการฝึก โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ.....	110

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพูด คือการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความต้องการต่างๆ จากผู้พูดไปยังผู้ฟัง ถือเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญของมนุษย์ประการหนึ่งนอกจากทักษะการฟัง การอ่าน และการเขียน ยิ่งการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันมีความยุ่งยากซับซ้อนเพียงใด การพูดให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายก็ย่อมมีความยากยิ่งขึ้นไป อย่างไรก็ตามมนุษย์สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้โดยการฝึกฝนการพูดให้เกิดความชำนาญว่าทำอย่างไรจึงจะพูดจับใจคน(ผะอับ โปษะกฤษณะ. 2532: 132) การพูดเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารกันเพื่อเกิดความเข้าใจและถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆแก่กัน การพูดอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดผลดีต่อตนเองและส่วนรวม ความสามารถนี้เป็นความสามารถเฉพาะตัวของบุคคลที่ต้องอาศัยความมีทักษะในการพูดจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรม ศึกษา แนะนำ มีการฝึกทักษะ และทุกคนที่เรียนควรหาประสบการณ์ด้านการพูดในชั้นเรียนก่อนที่จะออกไปเผชิญเหตุการณ์รอบๆตัวในอนาคต (ยุพา สุภากุล. 2521: 1)

ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออก เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด (ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. 2525: 4) ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งทักษะหนึ่ง ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้เป็นอันมาก ทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีทักษะการพูดดีนั้นจะเป็นผู้มีบุคลิกภาพเป็นที่นิยมยกย่องของบุคคลอื่น จะประกอบกิจการงานใด ๆ ก็ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีทักษะการพูดสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มาเกี่ยวข้องด้วยได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ตรงกันข้ามกับผู้ที่ขาดทักษะในการพูดจะไม่สามารถสื่อความเข้าใจได้ดีเท่าที่ควร บางครั้งยังเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง (สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย. 2538: 123) บุคคลส่วนใหญ่เมื่ออยู่ในห้องประชุมที่มีคนจำนวนมากมักจะหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดหรือการออกไปแสดงความคิดเห็นหน้าห้อง สภาพการณ์ในห้องเรียนก็เช่นเดียวกัน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ครู อาจารย์มอบหมายให้ออกมาพูดหน้าชั้นเรียน เช่น ออกมารายงาน อภิปราย หรือโต้วาที่ เกือบทุกคนจะไม่อยากออกมา เพราะเกิดความรู้สึกประหม่าตื่นเต้นในการพูด บางคนประหม่าน้อย แต่บางคนประหม่ามาก (วิภา มีสวัสดิ์. 2532: 2) ความประหม่าในการพูดหรือการตื่นเวที เป็นสภาวะทางจิตใจที่ไม่ปกติ เกิดจากการขาดความเชื่อมั่นในตนเองเนื่องจากมีความวิตกกังวล ควบคุมจิตใจที่แสดงออกทางร่างกายไม่ได้ จึงทำให้มีอาการต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของการพูด อาการที่เกิดจากการตื่นเวทีนี้ได้หลายลักษณะ เช่น ลืมเนื้อหาที่จะพูด เกิดความรู้สึกเครียด มือเกร็ง ท้องเกร็ง มือสั่น ปากสั่น เสียงเบา เหงื่อออกมากผิดปกติ หัวใจเต้นถี่และเร็ว ปวดปัสสาวะ รู้สึกกลัวและหายใจขัด ไม่กล้า

สบตาผู้ฟังเพราะกลัวผู้ฟังจับผิดได้แต่แหงนหน้ามองเพดาน พุดตะกุกตะกัก พุดวกวน หรืออาจจะพุดไม่จบเรื่อง (ลักษณะ สตะเวทิน. 2536: 33) ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้แก่เด็ก และส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกที่ควร (นิภา นิธยาน .2530: 146) การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ และเป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นของบุคคลในการดำเนินชีวิต ถ้าบุคคลไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าโต้ตอบกับบุคคลอื่นๆ ได้ตามความรู้สึกที่เหมาะสมและแท้จริงของตนแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นอยู่ในสังคมได้ด้วยความยากลำบาก และไม่มีความสุข (ปราณี งามสูตร. 2528: 69) ดังนั้นจึงควรฝึกฝนให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ปรับตัวในสังคมได้แล้วยังจะช่วยในการพัฒนาการพูดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อีกทางหนึ่งด้วย

จากการสอบถามครูประจำชั้นโรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 197 คน มีถึงร้อยละ 65 ที่ขาดความเชื่อมั่นไม่กล้าแสดงออกในการพูดหน้าชั้นเรียนมีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนขณะที่พูด ยืนไม่นิ่ง บิดไปบิดมา เกาศีรษะ ดึงกระโปรงหรือกางเกง ดึงเข็มขัด มือสั่น ตามองเพดาน หรือมองออกไปข้างนอกห้องเรียน เสียงเบา พุดติดขัดไม่ชัดเจนเสียงขาดๆหายๆ เมื่อสอบถามนักเรียนได้รับคำตอบว่าเกิดความกังวล กลัวจำเนื้อหาที่พุดไม่ได้ กลัวเพื่อนหัวเราะหรือไม่สนใจฟัง จึงไม่กล้าแสดงออกในการพูดหน้าชั้นเรียน ดังนั้นหากนักเรียนได้รับการฝึกจนกล้าแสดงออกในการพูดหน้าชั้นเรียนอย่างเหมาะสมนักเรียนก็จะสามารถพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของตนได้

การพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม การควบคุมตนเอง การใช้สถานการณ์จำลอง การฝึกลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบ การใช้เทคนิคแม่แบบ และ การใช้เทคนิคบทบาทสมมติ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนโดยการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้นซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกอย่างเหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียนต่อไป โดยผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนเพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการสร้างโปรแกรมอื่นเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ที่มีคะแนนการประเมินการพูดหน้าชั้นเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 8 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน
ตัวแปรตาม ได้แก่ การพูดหน้าชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพูดหน้าชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่เหมาะสม ขณะออกไปพูดหน้าชั้นเรียน ที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ภาษาถ้อยคำ (Verbal Language) ได้แก่ ไม่พูดตะกุกตะกัก ไม่หยุดพูดกลางคัน เสียงพูดไม่สั่น จังหวะการพูดไม่เร็วหรือช้าเกินไป 2) ด้านภาษาท่าทาง (Non-Verbal Language) ได้แก่ มือไม่สั่น ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นช้ากว่าที่ควรจะเป็น

2. โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการ แสดงออกที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียน ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง โดยใช้เทคนิคต่างๆที่ใช้ในการฝึก ได้แก่ การใช้แม่แบบ บทบาทสมมติ การชี้แนะพร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการมอบหมายให้ไปฝึกเป็นการบ้าน

โดยมีลำดับขั้นตอนในการฝึกดังนี้

2.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน จากนั้นให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนเคยประสบพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นโดยใช้เวลาแต่ละครั้งประมาณ 10 นาที

2.2 ชั้นฝึก

ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกการพูดหน้าชั้นเรียน ซึ่งในการฝึกนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้ การใช้แม่แบบ บทบาทสมมติ การชี้แนะพร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการมอบหมายให้ไปฝึกเป็นการบ้าน โดยอาจจะใช้มากกว่า 1 เทคนิคในแต่ละครั้งของการฝึกตามความเหมาะสมดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรม การพูดหน้าชั้นเรียนของแม่แบบเกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างแล้วให้นักเรียนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบ และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับตัวแบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ช้่นนำ ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียน ใช้เวลาครั้งละประมาณ 10 นาที

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นเสนอแม่แบบ ผู้วิจัย ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบเกี่ยวกับพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างแล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับตัวแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการพูดหน้าชั้นเรียน ว่านักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้หรือไม่ ใช้เวลาครั้งละประมาณ 10 นาที

2.2.2 การใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนสวมบทบาท ในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการพูดหน้าชั้นเรียน แล้วให้สมาชิกในกลุ่มแสดงบทบาทโดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นเตรียมการ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และบทบาทของนักเรียนในการพูดหน้าชั้นเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นแสดง ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อแสดงตามบทบาท จัดฉากสถานที่ และเตรียมผู้สังเกตการณ์เริ่มแสดงจนกระทั่งสิ้นสุดการแสดงใช้เวลาประมาณ 10 นาที

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นวิเคราะห์การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติเปิดเผยความรู้สึกและความคิดเห็นต่อบทบาทที่ได้แสดง และร่วมกันเสนอแนะวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียน ใช้เวลาประมาณ 10 นาที ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผล การแสดง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวกควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้แสดงคนเดิมแสดงเพิ่มเติมตามบทบาทของการพูดหน้าชั้นเรียน ซึ่งเตรียมไว้จากสถานการณ์เดิม นอกจากนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดอีกครั้งหนึ่ง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

ขั้นตอนที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุป เกี่ยวกับบทบาทที่แสดง ว่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

2.2.3 การชี้แนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยแนะนำให้คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักเรียนที่แสดงออกไปแล้ว หรือให้นักเรียนให้ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับนักเรียน

2.2.4 การให้แรงเสริมทางบวก หมายถึง การให้คำชมเชย หรือให้กำลังใจแก่นักเรียนภายหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนที่เหมาะสม

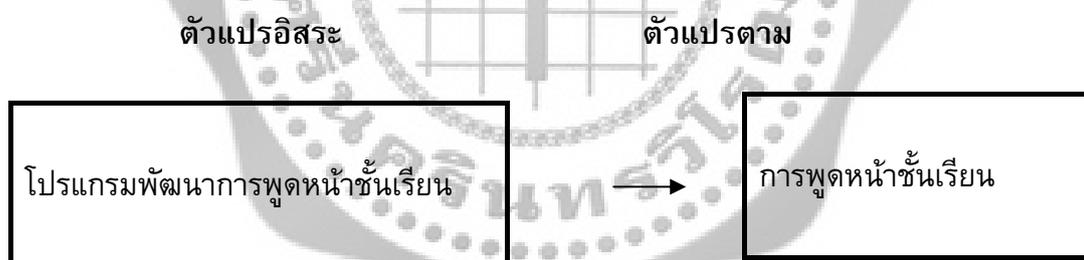
2.2.5 การมอบหมายให้ไปฝึกเป็นการบ้าน หมายถึง การให้นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้จากการฝึกพูดหน้าชั้นเรียนไปฝึกเพิ่มเติมที่บ้าน

2.3 ชั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการฝึกการพูดหน้าชั้นเรียน และให้นักเรียนเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน

- 1.1 ความหมายของการพูด
- 1.2 ความสำคัญของการพูด
- 1.3 จุดมุ่งหมายของการพูด
- 1.4 องค์ประกอบการพูด
- 1.5 ลักษณะการพูดที่ดี
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

- 2.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.2 ความหมายของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.3 ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.4 ชนิดของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2.5 องค์ประกอบของพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.6 พื้นฐานทฤษฎีการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.7 หลักการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
- 2.8 ขนาดของกลุ่ม
- 2.9 เวลาและจำนวนครั้งที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

- 3.1 ความหมายของการสังเกต
- 3.2 จุดมุ่งหมายการสังเกต
- 3.3 คุณสมบัติของผู้สังเกต
- 3.4 ประเภทการสังเกต
- 3.5 หลักการสังเกตพฤติกรรม
- 3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการสังเกต
- 3.7 หลักการบันทึกพฤติกรรม
- 3.8 วิธีการเสนอข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกพฤติกรรม
- 3.9 ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน

1.1 ความหมายของการพูด

สมจิต ชีวปรีชา (2531: 1) กล่าวว่า การพูดเป็นการติดต่อสื่อสารความหมายระหว่างมนุษย์ โดยใช้เสียง ภาษา แววดา สีหน้า ท่าทางต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เป็นที่เข้าใจกัน สวนิต ยมาภัย และ ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2533: 27) กล่าวว่า การพูดเป็นการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และความต้องการของผู้พูด ให้ผู้ฟังรับรู้ และเกิดการตอบสนอง จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพูดหมายถึง การสื่อสารของมนุษย์ที่อาศัยน้ำเสียง ท่าทาง กิริยา เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้พูดไปยังผู้ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

1.2 ความสำคัญของการพูด

ประสงค์ ราชณสุข (2530: 5) กล่าวว่า ผู้ที่พูดดี หรือรู้จักเลือกใช้คำพูดให้ถูกกาลเทศะและบุคคล มักจะประสบความสำเร็จในการทำงาน มีผู้นิยมคบหาสมาคมด้วยน้ำใจไมตรี และยินดีให้ความร่วมมือในกิจการทั้งปวงเป็นอย่างดี อันก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยรวมในทางตรงกันข้าม ผู้ที่พูดไม่ดี ย่อมไม่เป็นที่นิยมยินดีของผู้อื่น อาจสร้างศัตรูหรือปรักภัยได้ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการงาน อันอาจก่อให้เกิดผลเสียถึงส่วนรวมได้

นพดล จันท์เพ็ญ (2531: 56) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ดังนี้

1. ด้านส่วนตัว ผู้ที่มีความสามารถในการพูดจะประสบผลสำเร็จในการดำรงชีวิตในสังคม เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลแวดล้อม และมีความเจริญก้าวหน้าในด้านอาชีพการงาน

2. ด้านส่วนรวม สังคมส่วนรวมและความเป็นไปในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านศาสนา การเมือง การค้า การต่างประเทศ และอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยการพูดเพื่อสร้างความเข้าใจความศรัทธา การประสานประโยชน์ การโน้มน้าวใจให้เห็นความสำคัญ

วรรณี โสมประยูร (2534: 129-131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดที่มีผลต่อส่วนตัวและส่วนรวมไว้ว่า

1. ผลดีต่อส่วนตัว คือ ผู้พูดดีย่อมเป็นที่นิยมชมชอบของบุคคลแวดล้อม สามารถทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี

2. ผลดีต่อสังคมส่วนรวม คือ เนื่องจากมนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะต้องมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน การพูดสามารถทำให้สังคมมนุษย์อยู่ได้อย่างเข้าใจกัน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการพูดนั้นสามารถทำให้บุคคลเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลในสังคมมีความเข้าใจที่ดีต่อกันได้อีกด้วย

1.3 จุดมุ่งหมายของการพูด

นพดล จันทรเพ็ญ (2531: 57) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการพูดไว้ว่า

1. เพื่อค้นหาคำตอบ
2. เพื่อบอกกล่าว คือ การแสดงความรู้ ความจริง เป็นขั้นตอน
3. เพื่อโน้มน้าวใจ คือ การพูดชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์
4. เพื่อจรรโลงใจ คือ การชี้ให้เห็นถึงคุณงามความดี คุณค่าอันน่านิยม

โดยสรุปจุดมุ่งหมายของการพูด คือ เพื่อค้นหาคำตอบบอกกล่าว โน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ

1.4 องค์ประกอบของการพูด

นพดล จันทรเพ็ญ (2531: 56) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการพูดมี 5 ประการ คือ

1. ผู้พูด คือ ผู้ที่มีสารจะถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่น
2. สาร คือ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้อื่นทราบ
3. สื่อ คือ ถ้อยคำสำนวนภาษา กิริยาท่าทางที่ผู้พูดใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดสาร รวมทั้งอุปกรณ์อื่น ๆ
4. ผู้ฟัง คือ ผู้รับสารด้วยการฟังเรื่องราวจากผู้พูด
5. ผลที่เกิดจากการพูด คือ ผลตอบสนองอันเกิดจากการพูด ผู้ที่ฟังได้รับหรือแสดงออก เช่น ความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม ได้แย้ง เป็นต้น

กมล การกุศล (วรรณ โสมประยูร. 2534: 128; อ้างอิงจาก กมล การกุศล. 2521) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. สื่อ (ผู้พูดหรือผู้ส่งสาร) ซึ่งแสดงออกด้วยวาจา ท่าทาง ให้ผู้ฟังได้ทราบความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตนเอง
2. การสื่อ (สื่อที่พูดหรือสาร) คือ เนื้อหาที่พูดตามความคิดเห็นของสื่อหรือผู้ส่งสาร
3. ผู้รับสื่อ (ผู้ฟังหรือผู้รับสาร) ในการรับสาร ผู้ฟังหรือผู้รับสารยังมีโอกาสได้ซักถามด้วย
4. เครื่องมือสื่อความหมาย คือ คำพูดหรือภาษาอันเป็นเครื่องโยงความคิด
5. ผลที่เกิดขึ้นตามความมุ่งหมายนั้น ๆ

โดยสรุป การพูดประกอบด้วย ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สื่อ สาร และผลที่เกิดขึ้น

1.5 ลักษณะของการพูดที่ดี

จิตจำนงค์ สุภาพ (ม.ป.ป.: 101-118) กล่าวว่า การพูดที่เป็นคำพูดที่ดีจะมีลักษณะเป็นคำจริง เป็นคำพูดสุภาพ และเป็นคำพูดที่มีประโยชน์ ส่วนการพิจารณาการพูดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะพิจารณาจากความเหมาะสมของกาลสมัย เวลา โอกาส สถานที่ และบุคคล การพูดจริงคือเจตนาที่จะพูดไม่ให้เกิดผลเคลื่อนไปจากความเป็นจริง (ที่ตนเข้าใจ) แต่ถ้าความเข้าใจของตนคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงและกล่าวออกไปโดยมิได้เจตนา ซึ่งอาจจะเกิดความเข้าใจผิดหรือเหตุผลอื่นที่ยังไม่ถึงว่าเป็นการกล่าวเท็จ และการพูดจริงควรให้ถูกกาลเทศะ ถูกสถานที่ และถูกบุคคลด้วย

สนธิ ตั้งทวี (2529: 4) กล่าวว่า การพูดที่ดี หมายถึง การรู้จักใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงและบุคลิกภาพต่าง ๆ ของผู้พูดให้เป็นสื่อความหมายแก่ผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้รู้จักใช้จรรยา มารยาท และประเพณีอันดีงาม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ฟังตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน

ทัศนีย์ ทานตวณิช (2529: 23) กล่าวว่า ผู้พูดที่ดีควรพูดด้วยคำพูดที่สุภาพ เพราะการใช้คำพูดที่สุภาพถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ผู้พูดไม่ควรใช้ถ้อยคำทำนองโอ้อวด ก้าวร้าว ยกตนข่มท่าน เสียดสี ดุฎกผู้อื่น หรือแสดงความหยิ่งยโส หากแต่ควรใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวานเหมาะแก่กาลเทศะ และฐานะของผู้ฟัง นอกจากนี้ยังควรมีความจริงใจและความปรารถนาดี ซึ่งความจริงใจและความปรารถนาดีนี้จะแสดงออกได้ทางสีหน้า แววตา น้ำเสียง อากัปกริยา ท่าทางและคำพูดของผู้พูด ผู้พูดควรมีความจริงใจในการแสดงออกและใช้คำพูดดังกล่าวแสดงความปรารถนาดี ซื่อซมหรือแสดงความคิดเห็นอย่างพอเหมาะพอควรและตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ไม่ใช่วิธี เสแสร้ง ปากอย่างหนึ่งใจอย่างหนึ่ง หรือต่อหน้าพูดอย่างหนึ่ง ลับหลังพูดอีกอย่างหนึ่ง เพียงเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตน ผู้ที่มีความจริงใจจึงควรรู้จักพิจารณาสิ่งใดควรพูด พูดเมื่อใด และสิ่งใดไม่ควรพูด สำเนียง มณีภาณูจน์ และ สมบัติ จำปาเงิน (2530: 19-20) กล่าวว่า การพูดที่ดีต้องมีจิตวิทยาในการพูด ต้องคำนึงถึงผู้ฟัง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา พูดให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟัง รู้จักเปลี่ยนเรื่องพูด เมื่อเห็นว่าผู้ฟังไม่สนใจ หรือเรื่องที่พูดไม่ทำให้เกิดผลดีอะไรและตามหลักจิตวิทยาได้แนะนำเรื่องการพูดที่ดีไว้ข้อหนึ่ง คือ อย่าพูดไปในทางทำลาย เช่น พูดติเตียน นินทา เยาะเย้ย หมิ่นประมาท เป็นต้น

โดยสรุป ลักษณะการพูดที่ดี คือ ผู้พูดควรพูดออกมาจากความรู้สึกที่แท้จริง พูดจากความจริงใจ และความปรารถนาดี สอดคล้องกับการแสดงสีหน้า และท่าทาง อย่างพอเหมาะพอควรไม่ควรพูดเสแสร้ง และไม่พูดไปในทางทำลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทั้งตัวผู้พูด และผู้ฟัง

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

แบร์และโนเออร์ (เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. 2527: 19 ; อ้างอิงจาก Ross. 1974: 91; citing Baired; & Knowler. n.d.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาที่เรียนวิชาพูดในวิทยาลัยต่าง ๆ หลายแห่ง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาประมาณร้อยละ 60-75 กล่าวว่าปัญหาการพูดนี้เป็นปัญหาที่รุนแรงสำหรับตัวเขามาก

รอส และ ออสบอร์น (เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. 2527: 19; อ้างอิงจาก Ross. 1974: 91; citing Ross; & Osborn. n.d) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวลในวิชาการพูดของนักเรียนผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีปัญหาในเรื่องความวิตกกังวล กลัวประหม่าในการพูดหน้าชั้นเรียนร้อยละ 75 และร้อยละ 25 อายากแก้ไขความรู้สึกที่เป็นปัญหานี้

บัส (อิมใจ พุทธนุรัตน์. 2530: 18; อ้างอิงจาก Buss. 1980: 178-179) ได้ศึกษาถึงความวิตกกังวลในการพูดในที่ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความวิตกกังวลในการพูดในที่ชุมชนจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์ (2527: 102) ได้ศึกษาถึงการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุสิตไพบูลย์ ราษฎร์ถัมภ์ จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อิมใจ พุทธนุรัตน์ (2530: 44) ได้ศึกษาผลของการผ่อนคลายความเครียดแบบจิตคลุ่มกายเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกผ่อนคลายความเครียดแบบจิตคลุ่มกายมีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนเป็นจำนวนมาก และวิธีการที่จะช่วยลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนนั้นมีหลายวิธี เช่น วิธีการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม วิธีการลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบ วิธีการผ่อนคลายความเครียดแบบจิตคลุ่มกาย เป็นต้น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

2.1 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายของคำว่า “พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior)” ดังนี้คือ

โวลเป (Wolpe. 1973: 81) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าเป็นการแสดงออกถึงสิทธิความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมไปถึงการปฏิเสธการขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรัก การยกย่องชมเชยและการแสดงออกถึงความรู้สึกส่วนบุคคล เช่น เมื่อรู้สึกสนุกหรือเมื่อมีความโกรธ เป็นพฤติกรรมที่แยกออกจากความก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสถานการณ์ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านภาษาและท่าทาง

มารินต์ (Marion. 1990: 26-27) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าเป็นการยืนหยัดอยู่บนความถูกต้องซึ่งปราศจากการทำลายและการเห็นแก่ตัว เป็นการแสดงความรู้สึกความคิดออกมาเป็นคำพูด ซึ่งจะทำให้ผู้พูดเกิดความมั่นใจและความเป็นอิสระ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

บราวน์ (Gwynne Wilson Brown. 1994: 4-5) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าเป็นการพูดที่มาจากความซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ และเป็นการพูดที่แสดงถึงการเคารพในสิทธิที่เท่าเทียมกันที่มีต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการควบคุมอารมณ์และความรู้สึก เป็นการพูดที่แสดงถึงการยืนหยัดในความถูกต้อง

อัลเบอร์ตี และเอมมอนส์ (Alberti; & Emmons. 1995: 85-86) ให้ความหมายของพฤติกรรมแสดงออกกว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถทำในสิ่งที่เขาสนใจ การเรียกร้องที่ปราศจากความกังวลใจ การแสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสบายใจ หรือกระทำตามสิทธิของตนเองและมีการพิจารณาถึงสิทธิของผู้อื่น

ซูบิชอป (Sue Bishop. 1996: 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมแสดงออกกว่าเป็นการแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดด้วยความมั่นใจ ซึ่งเป็นไปในลักษณะทางบวก ซึ่งเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้พูด และเป็นการแสดงถึงความต้องการ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งการกล้าแสดงออกเป็นทักษะทางบุคลิกภาพของคน การกล้าแสดงออกเป็นเรื่องของประสิทธิภาพในการสื่อสาร การเลือกใช้คำพูดในแต่ละสถานการณ์ รวมถึงระดับเสียง ความดังของเสียง การแสดงภาษาท่าทาง และข่าวสารที่จะส่งถึงบุคคลอื่น

ลินดา และอาดัมส์ (Linda; & Adams. 1982: 3-4) ได้ให้ความหมายของการพฤติกรรมแสดงออกกว่า เป็นการใช้ประโยคที่เหมาะสมซึ่งแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเอง การพูดอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งประกอบด้วยความซื่อสัตย์ การเปิดใจที่จะรับฟัง และการพูดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิอันชอบธรรม

สุปรียา ตันสกุล (2537: 57) ได้ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการการแสดงออกที่เหมาะสมไว้ ดังนี้

1. เป็นทักษะการแสดงออกทั้งพฤติกรรม และความรู้สึกทางบวกและทางลบเพื่อลดความวิตกกังวล
2. ทักษะความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นในสังคม
3. เป็นการแสดงออกถึงสิทธิที่บุคคลมีอยู่ แต่ไม่ล่วงเกินสิทธิของคนอื่น
4. การแสดงออกเหล่านี้แสดงถึงประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาทางสังคม
5. การแสดงออกเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมด้วย
6. การแสดงออกที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งนำไปสู่การเสี่ยงต่อการสูญเสียการได้รับการเสริมแรงและอาจจะได้รับการลงโทษ

จากความหมายของพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถพูดหรือกระทำตามความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเหมาะสม ทั้งภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทาง ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเมื่อกระทำหรือแสดงออกไปแล้วไม่มีความวิตกกังวลหรือความยากลำบากใจ

สุรีย์ จันทรโมลี (2540: 61) ได้ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรมแสดงออกกว่าเป็นการอ้างสิทธิ การใช้สิทธิ สิทธิพึงได้รับ สิทธิพึงแสดงออก การปกป้องสิทธิของตนเอง การรักษาผลประโยชน์ตัวเอง การโต้แย้งด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงโดยไม่ใช้อารมณ์ การยืนหยัดปกป้องสิทธิตัวเองโดยไม่กังวล การกล้าแสดงออกถึงความต้องการของตัวเอง โดยไม่เสียความสัมพันธ์ ไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่แสดงความโกรธโจมตีผู้อื่น แต่จะเป็นการพูดสื่อสารกันด้วยเหตุผล ข้อเท็จจริงไม่ใช่กลไกป้องกันตัวเอง

สรุปได้ว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดเพื่อพิทักษ์สิทธิของตนเอง โดยกล้าที่จะพูดถึงความต้องการและความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง โดยปราศจากความกังวลใจเป็นการพูดที่มาจาก ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่พบโดยทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าพูด (Passive Behavior หรือ Nonassertiveness Behavior) บุคคลซึ่งมีลักษณะไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูดถึงความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ความต้องการของตนเอง อย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น มีความกังวล มีความกลัว ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เคยปฏิบัติ ไม่มีทักษะหรืออาจถูกอิทธิพลบางอย่างกดดัน ไม่กล้าแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอาจมองตัวเองในแง่ลบ ไม่เชื่อถือตัวเอง (Loss of Self Esteem)

2. พฤติกรรมกล้าแสดงออก กล้าพูด (Assertiveness Behavior) บุคคลที่มีลักษณะการแสดงออกทางท่าทาง ใช้คำพูดลักษณะตรงไปตรงมาเป็นการแสดงออก การพูดแบบปกติธรรมดา ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง ในทางที่ไม่ล่วงล้ำสิทธิผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายสิทธิผู้อื่น ไม่โจมตีผู้อื่น การยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง การปกป้องสิทธิตัวเอง

3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกแบบก้าวร้าว (Aggressive Behavior) บุคคลที่มีลักษณะการแสดงออกอย่างก้าวร้าว เป็นการแสดงออกในการเรียกร้องสิทธิตัวเอง โดยไม่สนใจว่าการพูดการแสดงออกของตัวเองจะไปกระทบกระเทือนความรู้สึกหรือไม่ ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ หรือการแสดงพฤติกรรมที่บีบบังคับผู้อื่นอย่างไม่มีเหตุผล ใช้อำนาจข่มขู่ ซึ่งแสดงออกทั้งการใช้คำพูด น้ำเสียง ท่าทาง สายตา ในลักษณะจะเอาชนะผู้อื่น เป็นการแสดงเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น ทำให้บุคคลอื่นต่อต้าน อับอาย โกรธ ไม่พอใจ นำไปสู่การสูญเสียการทำลายสัมพันธภาพกับผู้อื่น

อัลเบอร์ตีและเอมมอนส์ (วัฒนา พันธุ์เมฆา. 2528: 17-18; อ้างอิงจาก Alberti; & Emmons. 1978) ได้รวบรวมลักษณะสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ดังนี้

1. เป็นการแสดงตนออกมาให้ปรากฏ
2. เป็นการแสดงออกอย่างจริงจัง
3. เป็นการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา
4. มีลักษณะเป็นการส่งเสริมตนเอง
5. ไม่มีลักษณะที่เป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น
6. บางครั้งต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็น ขอร้อง เป็นต้น
7. บางครั้งไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทาง การวางตัว เป็นต้น

8. มีความเหมาะสมแก่บุคคล และสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มา ไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวมา

แต่กำเนิด

2.2 ความหมายของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

บิชอป (Bishop. 1995: 14-15) ได้ให้ความหมายการฝึกการแสดงออกเป็นการพัฒนาตนเอง บุคคลที่มีทักษะในการแสดงออกจะมีการพัฒนาในการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น มีความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีพลังอำนาจ และมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความคาดหวังต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกและความคิด พุดในสิ่งที่สร้างสรรค์ แสดงแต่สิ่งที่ดีออกมาในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลส่วนใหญ่ที่ต้องการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีสาเหตุมาจาก

1. ต้องการสร้างความมั่นใจและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
2. ต้องการลดระดับของความก้าวร้าว ในการสื่อสารให้น้อยลง และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

เหมาะสม

สุปรียา ตันสกุล (2537: 63-64) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกว่าการฝึกทักษะการกล้าแสดงออก กล้าพูด ทักษะนี้เหมาะสำหรับบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกเป็นคนเงียบขอมจ้านไม่รู้ว่าเพราะความกลัว กังวล บุคคลที่สามารถจะฝึกทักษะนี้ได้ คือ ผู้ซึ่งมีความต้องการฝึก เห็นความสำคัญ มีความตั้งใจ มีความอดทน พยายามที่จะพัฒนาตนเองประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกและทักษะนี้คือ

1. ช่วยให้คุณสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาปฏิกริยาสร้างสรรค์กับผู้อื่นได้ผลดี (Interaction Development)
2. ช่วยให้เรียนรู้เสริมสร้างความเชื่อมั่น ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ของตนเอง การจัดการความรู้สึกกลัวและไม่กล้าหมดไป
3. ช่วยฝึกทักษะการกล้าพูดกล้าแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. การได้พูดในสิทธิตัวเอง ทำให้ลดความกดดัน ลดความกลัว ลดความเครียด ทำให้สบายใจ หายอึดอัด โล่งใจ
5. เป็นการสื่อสารที่ดีใช้ในสังคมทั่วไปในทุกวิชาชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริหาร ผู้นำการทำงานในกลุ่ม ในกลุ่มผู้ตาม ผู้ด้อยโอกาส

ฟีเชอร์ และกอสซอร์ส (วงพัทร์ ภูพันธ์ศรี. อ้างอิงจาก Fisher; & Gochros. 1975: 89) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ใช้สำหรับบุคคลเมื่อมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วมีความวิตกกังวล จึงทำให้เขาไม่กล้าพูด หรือกล้าทำในสิ่งที่มีเหตุผลสมควรหรือถูกต้อง

วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี (2523: 36) ให้ความหมายของการฝึกกล้าแสดงออกว่า เป็นการฝึกให้บุคคลที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง จากการเป็นบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออก กลายมาเป็นบุคคลที่กล้าแสดงออก สามารถที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมาทั้งในทางบวก เช่น ความรักใคร่ ความยินดี และทางลบ เช่น โกรธ ไม่พอใจ ได้อย่างตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ สามารถบอกปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลสมควรที่จะแสดงการรักษาสิทธิของตนเองโดยมิได้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เพ็ญศรี วชิราโรจน์ (2527: 30) ให้ความหมายของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกว่าการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นชนิดที่ทำให้ตนเองรู้สึกพอใจ ภาคภูมิใจและเกิดความนับถือตนเองโดยสามารถแสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเองทางคำพูด และท่าทาง สามารถติดต่อกับทุกคนทุกระดับได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์และเหมาะสม สามารถโต้แย้ง ขอร้องและยอมรับการถูกปฏิเสธโดยไม่เกิดความรู้สึกผิด และละลาย โกรธหรือวิตกกังวล วัลลก ปิยะมโนธรรม (2528: 129) ให้ความเห็นว่า การฝึกการการแสดงออกคือ การฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำให้เป็นอิสระ ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมที่เป็นลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และสุดท้ายสามารถ แสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

2.3 ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออก

จากคูโบสกี (Jakubowski, 1976) กล่าวว่า พฤติกรรมการแสดงออกจะเกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคล และได้ระบุสิทธิในการแสดงพฤติกรรมแสดงออกของบุคคลไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินคุณค่าด้วยตนเอง
2. สิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่นในคุณค่าของความเป็นคน
3. สิทธิที่จะพูดว่า ไม่ และไม่รู้สึกผิด แต่ไม่ใช้การเห็นแก่ตัว
4. สิทธิที่จะแสดงความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเองดีกว่าจะเก็บกดไว้จนรู้สึกวิตกกังวล
5. สิทธิที่จะคิดก่อนทำ
6. สิทธิที่จะเปลี่ยนใจได้
7. สิทธิถามถึงสิ่งที่ตนเองต้องการ
8. สิทธิทำอะไรไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์ตลอดเวลา
9. สิทธิถามหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อไม่เข้าใจ เมื่อได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ
10. สิทธิทำผิดได้
11. สิทธิรู้สึกดีและชื่นชมตัวเอง

นอกจากนี้ วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี (2523: 21-23) ได้เสนอแนะข้อสรุปไว้ว่าบุคคลที่กล้าแสดงออกจะสามารถแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. การพูดตามความรู้สึกที่แท้จริง สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกชอบ และความสนใจ ได้มากกว่าที่จะพูดออกมาอย่างกลาง ๆ และมีความสามารถในการใช้วาจาได้ในเวลาอันเหมาะสม
2. การพูดเกี่ยวกับตนเอง สามารถที่จะพูดหรือบอกเล่าในสิ่งที่คิดว่ามีค่าและน่าสนใจ ในเวลาอันเหมาะสม โดยไม่ผูกขาดการสนทนาหรือพูดโอ้อวด เช่น การพูดถึงความสำเร็จของตนเอง
3. การพูดทักทาย สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการจะรู้จักด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มากกว่าพยักหน้าเฉย ๆ หรือทำท่าเอียงอาย
4. การยอมรับคำยกย่องและชมเชย สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจ มีมารยาทมากกว่าที่จะแสดงความไม่เห็นด้วย และควรถือว่าการยอมรับคำชมเชยเป็นการให้รางวัลผู้กล่าวชมเชย
5. การแสดงสีหน้าได้อย่างเหมาะสม การแสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงที่จะพูดออกมา ควรแสดงความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และสามารถมองสบตาคู่สนทนาได้อย่างตรงไปตรงมา
6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างนุ่มนวล เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้ใด ก็ไม่เสแสร้งว่าเห็นด้วยกับบุคคลนั้น แต่สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยได้อย่างนุ่มนวล
7. ขอให้แสดงความกระจำ ในกรณีที่คำแนะนำหรือคำอธิบายของคู่สนทนาไม่ชัดเจน หรือไม่เข้าใจ ก็สามารถที่จะขอร้องให้เขาอธิบายให้ฟังใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ชัดเจนขึ้น
8. การถามเหตุผลว่า ทำไม เมื่อมีผู้ใดมาขอร้องให้ทำในสิ่งที่ดูเหมือนว่าไม่มีเหตุผล หรือไม่น่าสนใจ
9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน หรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น โดยที่ตนเองมีความแน่ใจในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยนั้นก็สามารถที่จะแสดงความไม่เห็นด้วยได้
10. การพูดเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง จะไม่ปล่อยให้ใครมาเอาเปรียบ เมื่อรู้สึกว่ากำลังถูกเอาเปรียบ สามารถปฏิเสธได้โดยไม่รู้สึกผิด สามารถที่จะแสดงสิทธิและขอร้องให้ผู้อื่นแสดงต่อตนเอง ด้วยความยุติธรรม

จากลักษณะของพฤติกรรมสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมจะแสดงออกได้หลายท่า เช่น การแสดงสีหน้า คำพูด ความรู้สึก ซึ่งการแสดงออกนี้จะเป็นเรื่องของการรักษาสิทธิส่วนบุคคลเป็นสำคัญ

2.4 ชนิดของพฤติกรรมการแสดงออก

หลุยส์ จาปาเทส (2533: 134-136) ได้จำแนกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเป็น 5 ชนิด ดังนี้ คือ

1. การแสดงออกในเหตุการณ์ทั่วไป (Basic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยตรงถึงความเชื่อ ความรู้สึก ความคิดเห็นตามสิทธิ์ โดยไม่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมอื่น ๆ การแสดงออกเช่นนี้ได้แก่ การเชื่อเชิญ การชักชวน การโฆษณา การตอบปฏิเสธ การแสดงการปลอบใจ เห็นใจ การขอความช่วยเหลือ การนอบน้อม เป็นต้น

2. การแสดงออกถึงความเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการที่มีอยู่ให้คู่สนทนาทราบซึ่งการแสดงออกนี้สัมพันธ์กับการแสดงออกของคู่สนทนามากกว่าการแสดงออกแบบธรรมดา ซึ่งจะประกอบด้วยการยอมรับสถานการณ์ หรือความรู้สึกของคู่สนทนา ตามที่เขาบอกหรือเล่าให้ฟังการยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่นซึ่งจำเป็นต้องคำนึงเสมอ

3. การแสดงออกที่ค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ๆ (Escalation Assertion) เป็นการแสดงออกที่แสดงถึงความเข้มแข็งหรือค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ๆ กว่าปกติไปเรื่อย ๆ อาจจะมีอารมณ์หรือเนื้อหาค่อนข้างลบบ้าง เป้าหมายก็เพื่อตอบสนองบุคคลที่บุกรุกสิทธิมากเกินไประดับของการแสดงออกจะค่อยเพิ่มความรุนแรงขึ้นกว่าธรรมดา แข็งกร้าวขึ้น แต่มิใช่ว่าเป็นความก้าวร้าว การแสดงออกแบบนี้มีเป้าหมายที่จะเรียกร้องสิทธิหรือต้องการปฏิบัติเสมออย่างตรงไปตรงมา

4. การแสดงออกแบบเผชิญหน้ากับความเป็นจริง (Confrontive Assertive) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหยุดการกระทำของผู้อื่น โดยการปรึกษากันหรืออธิบายการกระทำ

5. การแสดงออกโดยเปลี่ยนสรรพนามเป็น “ฉัน” (I Language Assertion) I Language Assertion ในที่นี้ตรงข้ามกับ You Language เป็นการพูดถึงความรู้สึกส่วนตัวของเรา แทนที่จะใช้คำว่า “คุณ” (You) เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ กลับใช้คำว่า “ฉัน” (I) เพื่อแสดงความรู้สึกความคิดเห็นหรือความต้องการส่วนตัว โดยไม่ทำให้คู่สนทนาได้รับความไม่สบายใจในเชิงของการตำหนิ หรือ คุกคามสิทธิ และความรู้สึกส่วนตัวของเขา

ละอียด ชูประยูร (2538: 76-77) ได้รวบรวมลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่ามีลักษณะของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การเริ่มการติดต่อ
2. การปฏิเสธคำขอร้องที่ไร้เหตุผล
3. การแสดงออกของการไม่เห็นด้วย ความไม่พอใจ หรือการวิพากษ์วิจารณ์
4. การพูดในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
5. การรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์
6. การให้และการรับผลป้อนกลับ

2.5 องค์ประกอบของพฤติกรรมการแสดงออก

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (AlbertiEm; & mons. 1978: 31-32) กล่าวว่า ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกนั้น ผู้เข้าฝึกต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1. การประสานสายตา (Eye Contact) เมื่อสนทนากับผู้ใด ผู้พูดสามารถที่จะมองประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังทราบถึงความรู้สึกจริงใจเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังพูดอยู่
2. การวางตัว (Body Posture) เรื่องราวที่พูดจะมีน้ำหนักมากขึ้นถ้าหากเว้นระยะห่างจากตัวผู้ฟัง หรือยื่น การโน้มตัวเข้าหาผู้ฟัง หรือการวางตัวให้ตรงเป็นไปอย่างเหมาะสม

3. การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) ผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ดี จะต้องสามารถแสดงสีหน้าได้ตรงกับเรื่องราวที่กำลังพูด เช่น จะแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ของตนเองกำลังโกรธ แต่สีหน้าที่แสดงออกกลายเป็นยิ้มแย้มหรือหัวเราะ นับว่าการแสดงออกทางสีหน้าไม่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังพูด

4. การแสดงท่าทาง (Gestures) เรื่องราวที่จะพูดจะมีความหนักแน่นมากขึ้น ถ้าหากการแสดงท่าทางที่เหมาะสม การแสดงท่าทางกระตือรือร้นมากเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเกิดความรำคาญได้

5. น้ำเสียง การสะท้อน และระดับเสียง (Voice Tone, Inflection, Volume) การพูดเสียงเรียบ ๆ กระชิบเบา ๆ จะเป็นการยากที่จะชักจูงให้ผู้อื่นเชื่ออย่างจริงจัง ในทำนองเดียวกันเสียงตะโกนก็จะเป็นอุปสรรคในการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้นการใช้ระดับเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เหมาะสมในการสนทนาจะเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อได้โดยไม่ต้องใช้การขู่บังคับ

6. โอกาสในการพูด (Timing) การแสดงออกได้โดยทันทีที่เหมือนกับว่าเป็นไปตามธรรมชาตินับว่าเป็นเป้าหมายอันสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการแสดงออก แต่บางครั้ง การลังเลจะสกัดโอกาสที่เหมาะสมด้วย

7. เนื้อหาที่จะพูด (Content) บุคคลมักจะมี ความลังเลใจอยู่นานเพราะไม่รู้ว่า จะพูดอะไร ซึ่งนับว่าจะต้องมีการฝึกการพูดในบางสิ่งบางอย่างเพื่อที่จะให้ผู้ฟังได้รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูดในขณะนั้นได้

สรุปได้ว่าการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนี้ เป็นการฝึกทักษะทั้งทางด้านภาษาท่าทาง (Non-Verbal) และภาษาถ้อยคำ (Verbal) พื้นฐานที่สำคัญของการมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะอยู่ที่ความสามารถที่จะแสดงความรู้สึกออกทางด้านท่าทาง ซึ่งได้แก่การแสดงความรู้สึกได้ทางสายตา ทางใบหน้า ทางกริยา และน้ำเสียง (วัลลภ ปิยะมโนธรรม. 2528: 130)

2.6 พื้นฐานทฤษฎีการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training) ได้นำแบบการเรียนรู้ของพาฟลอฟ มาใช้ (สุรจิตต์ แสงอรุณ. 2529: 15; อ้างอิงจาก พาฟลอฟ (Pavlov)) ซึ่งพาฟลอฟ ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของเขาว่าพฤติกรรมเกิดขึ้นเพราะมีสิ่งเร้า และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพราะสิ่งเร้าหนึ่งๆอาจเกิดขึ้นได้อีกโดยใช้สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น ทั้งนี้เนื่องจากพาฟลอฟค้นพบลักษณะบางอย่างในระบบประสาทที่ทำให้มนุษย์และสัตว์ สามารถปรับพฤติกรรมของตนอย่างเหมาะสมตามเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมสิ่งสำคัญที่ค้นพบคือ การกระตุ้นและการระงับ การกระตุ้นเป็นกระบวนการของสมองที่ทำให้กิจกรรมต่างๆ แข็งแกร่งเข้มข้น ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองเงื่อนไข หรือสิ่งเร้าใหม่ การระงับ เป็นกระบวนการทดลองหรือยับยั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ โดยเชื่อว่าเมื่อแรงกระตุ้นที่มีความเข้มข้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในเชิงปฏิบัติ และมีอิสระทางด้านอารมณ์เป็นตัวของตัวเอง ถ้าพลังยับยั้งมีความเข้มข้นเกินกว่าทำให้บุคคลนั้นอ่อนแอไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความสามารถในการตอบสนอง และมักจะแสดงพฤติกรรมในสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาจะทำ จึงเกิดความวิตกกังวล คนที่มีสุขภาพจิตดีจะมีแรงกระตุ้นและแรงระงับยับยั้ง

สมดุลกัน ส่วนคนที่มีปัญหาสุขภาพจิตเกิดการมีแรงระงับยับยั้งมากเกินไป ดังนั้นวิธีการที่จะช่วยบำบัดรักษาคนเหล่านี้ ต้องใช้หลักการสะท้อนแบบวางเงื่อนไข ซึ่งกระทำโดยการวางเงื่อนไขซ้ำในสถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวล เพื่อให้พลังกระตุ้นมีความเข้มสูงกว่าการยับยั้งซึ่งถูกวางเงื่อนไขมาก่อน

2.7 หลักการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

โพเตอร์ (จันท์ธนาย พิทักษ์ศิริกุล. 2532; Fodor.1980: 504-508) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่างๆที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมดังนี้

1. การให้คำแนะนำ ผู้นำหรือผู้ฝึกจะให้การแนะนำแก่ผู้รับการฝึกเพื่อส่งเสริมหรือทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

2. การแสดงตัวแบบ ผู้รับการฝึกจะสังเกตพฤติกรรมแสดงออกที่ผู้นำการฝึกและผู้รับการฝึกคนอื่นๆ สาธิตหรือแสดงแบบอย่างให้ดู นอกจากนี้สื่อจะสังเกตจากเทปบันทึกภาพเพื่อให้ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม

3. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจากนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกซึ่งมีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมนึกถึงสภาพนั้นๆ แล้วแสดงเป็นตัวเอง

4. การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้ผู้เข้ารับการฝึกได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรมที่ตนเองมีความต้องการจะแสดงออกต่อบุคคลอื่น ก่อนที่จะไปใช้จริงๆ ซึ่งเสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น

5. ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นำการฝึกและผู้รับการฝึกจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติหลังจากได้ฝึกแต่ละทักษะแล้ว

6. การให้แรงเสริม การที่ผู้นำหรือผู้เข้ารับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มให้คำชมเชยให้กำลังใจ และให้ความสนับสนุนในพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ที่ฝึกปฏิบัติ

7. การบ้าน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้น จึงให้ผู้เข้ารับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

ละเอียดย ชูประยูร (2538: 74) ได้กล่าวถึง เทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมว่ามี 5 ประการดังนี้

1. การใช้ตัวแบบ (Modeling)
2. บทบาทสมมติ (Role Playing)
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
4. การสอน การแนะนำ หรือการชี้แนะ (Coaching)
5. การเสริมแรง (Reinforcement)

จากหลักและเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และในการฝึกพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมนั้น มีเทคนิคหลายประการได้แก่ เทคนิคแม่แบบ เทคนิคบทบาทสมมติ

การชี้แนะ การให้แรงเสริม การทำการบ้านและการฝึกซ้อมพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคดังกล่าว มาใช้การวิจัยครั้งนี้และอธิบายเทคนิคต่างๆไว้ดังนี้

2.7.1 เทคนิคแม่แบบ

ความหมายของเทคนิคแม่แบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภามิตร (2528: 79) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 52) ได้ให้ความหมายของเทคนิคแม่แบบว่า เป็นกลวิธีสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบ สังเกตพฤติกรรม และกิจกรรมต่างๆ ของตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ และผลจากการเลียนแบบพฤติกรรมที่ฟังประสงค์ของแม่แบบจะทำให้ผู้เรียนแบบสามารถปรับเปลี่ยนและแสดงพฤติกรรมที่ฟังประสงค์เช่นเดียวกับแม่แบบ

จากความหมายของเทคนิคแม่แบบดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิคแม่แบบหมายถึง วิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดย การสังเกต เลียนแบบ และแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อพฤติกรรมของตัวแบบ

กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura, 1977: 22-27) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากแม่แบบโดยกระบวนการสังเกต (Observational Learning) ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้อื่น เช่น การได้ยินคำบอกเล่า การได้อ่านข่าวสาร บันทึกซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม และจะเป็นข้อมูลที่บุคคลนำมาพิจารณาสำหรับการกระทำพฤติกรรมใหม่ในอนาคต ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่า และผู้เรียนที่ประสบตัวอย่างหรือแบบอย่างที่แตกต่างกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ต่างกันด้วย เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้น และสัญลักษณ์เหล่านี้จะชี้้นำให้แสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้จากแม่แบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. กระบวนการตั้งใจ (Attention Processes) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าเขาไม่ตั้งใจ และกระบวนการตั้งใจจะทำให้บุคคลรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก ทั้งนี้เพราะ กระบวนการตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเอง พบว่า ตัวแบบที่ทำให้บุคคลมีความตั้งใจจะสังเกตนั้น ต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนัก รวมทั้งพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออกนั้น ควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์อีกด้วย นอกจากองค์ประกอบของตัวแบบแล้ว ยังมีองค์ประกอบของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่

ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัว และความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้าง เพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น ซึ่งแน่นอนปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้ง่ายแก่การจำ การจัดระบบโครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกต ในความคิดของตนเอง และชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญา และโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้ขึ้นมาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกตการณ์กระทำของตนเอง การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ความสามารถทางกายและทักษะในพฤติกรรมย่อยๆ ต่าง ๆ ที่จะสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้ว จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการเรียนรู้ เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของและการประเมินตนเอง นอกจากนี้ ในแง่ของผู้สังเกตนั้น ยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคม และมาตรฐานภายในของตนเอง

ประเภทของแม่แบบ

ตัวแบบที่บุคคลสามารถสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมได้นั้นสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2540: 339-340)

1. ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) คือ ตัวแบบที่บุคคลสามารถสังเกตหรือมีปฏิสัมพันธ์ได้โดยตรง เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อน และครู เป็นต้น การเสนอตัวแบบในลักษณะนี้จึงเป็นการให้สังเกตได้เห็นแบบในสภาพการณ์จริง

ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้ผู้สังเกตสนใจและเลียนแบบได้ดีกว่าวิธีอื่น เพราะตัวแบบประเภทนี้มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกับสภาพจริงมากที่สุด ประกอบกับตัวแบบสามารถที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงผลออกชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์ได้มากขึ้น

ข้อจำกัด คือ หากตัวแบบแสดงพฤติกรรมไม่สมจริงจะทำให้ผู้สังเกตไม่สนใจที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้นๆ และระหว่างดำเนินการหากเกิดเหตุขัดข้องอาจต้องระงับทำให้เสียเวลาและบางครั้งไม่สามารถดำเนินการได้ใหม่

2. **ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model)** คือ ตัวแบบที่บุคคลสามารถสังเกตได้ โดยผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน และหนังสือนวนิยาย เป็นต้น การเสนอตัวแบบในลักษณะนี้จึงเป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบผ่านสื่อที่จัดขึ้น

ซึ่งมีข้อดี คือ ตัวแบบดึงดูดใจและอยู่ในสภาพแวดล้อมตลอดเวลา ก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแก่บุคคลจำนวนมากพร้อม ๆ กันได้ในหลายสถานการณ์ (เช่น ตัวแบบจาก โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์) สามารถจัดเตรียมการเสนอตัวแบบให้เหมาะสมได้ก่อนนำไปใช้จริง และเมื่อเสนอแล้วยังเก็บไว้เพื่อใช้ได้ใหม่ นอกจากนี้ในสภาพการณ์ที่สังเกตได้ยากก็ยังสามารถนำเสนอได้ (เช่น พฤติกรรมของตัวแบบในห้องผ่าตัด)

ข้อจำกัด คือ หากตัวแบบสัญลักษณ์ไม่สมจริงหรือขัดแย้งกับพฤติกรรมของตัวแบบที่มีชีวิตจริงในสังคม อาจทำให้ผู้สังเกตเกิดความสับสน ไม่เชื่อ และไม่เลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น

จากข้างต้นดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ตัวแบบมี 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่มีชีวิตจริง และตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งแต่ละประเภทจะมีข้อดีและข้อจำกัดในการนำไปใช้ต่างกันแต่สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริง

ลักษณะของตัวแบบ

แบนดูรา และวอลเตอร์ (โทมัส. 2535: 390; อ้างอิงจาก Bandura; & Walters.1963: 10-11, 50, 84, 94-100) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของเด็กจากผลการทดลองต่างๆ ว่า มีลักษณะสำคัญ คือ

1. ตัวแบบที่เด็กชอบเลียนแบบ จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง
 2. ตัวแบบที่เด็กชอบเลียนแบบ จะเป็นบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันมากกว่าบุคคลที่เป็นเพศตรงข้าม
 3. ตัวแบบที่ได้รับรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จะมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบมากกว่าตัวแบบที่ไม่ได้รับรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน
 4. ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมแล้วถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่เด็กจะไม่เลียนแบบพฤติกรรม
 5. ตัวแบบที่เด็กเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกับตน เช่น อายุ หรือ สถานภาพทางสังคม จะมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบมากกว่าตัวแบบที่เด็กเห็นว่ามีความแตกต่างจากตนเองมาก
- วิธีการเสนอตัวแบบ**

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 53) กล่าวว่า วิธีการเสนอตัวแบบสามารถทำได้ โดยการเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ต้องการเลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดจนทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ซึ่งผลจากการสังเกตจะทำให้

บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ได้ โดยวิธีการที่จะเสนอตัวแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

1. การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวแบบที่ดี มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตควรมีความคล้ายคลึงกันมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต และช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน ฯลฯ

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่จะเลียนแบบควรเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่ สลับซับซ้อน เพื่อให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

2. การเสนอตัวแบบ

2.1 ควรเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้ตัวเสริมแรงแก่ตัวแบบและให้ตัวเสริมแรงแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบหรือแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้บุคคลรู้ว่าถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง ซึ่งจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงทางบวก และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง

2.7.2 เทคนิคบทบาทสมมติ

ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทล และแชฟเทล (ShafTel; & ShafTel.1967: 83) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการที่จะฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรในการแก้ไขปัญหา และในการตัดสินใจ ซึ่งต้องมีเทคนิคหลายอย่าง เช่น การอภิปราย การนิยาม การวิเคราะห์ปัญหา การแสดง และปฏิกิริยาของผู้ชม

เทลเลอร์ และวอลฟอร์ด (Tayler; & Walford.1974: 19) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับบทบาทของตนเอง เพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

กายูจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533: 6) กล่าวว่า บทบาทสมมติหมายถึง วิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมการแสดงของนักเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดบทบาทและสถานการณ์ แล้วให้ผู้เรียนแสดงโดย

ไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน แต่ให้ผู้เรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย

ทิสนา แชมมณี (2546: 67) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติว่า คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของบทบาทสมมติ สรุปได้ว่าบทบาทสมมติหมายถึง วิธีการสอนที่ครูมีการสร้างสถานการณ์ขึ้นให้คล้ายคลึงกับปัญหาจริง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากนั้นให้นักเรียนแสดงบทบาทไปตามที่คิดไว้แล้วมีการสรุปอภิปรายร่วมกัน

ความเป็นมาของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติ เป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และไม่ใช่เป็นของใหม่ พบว่า ใช้กันมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ในรูปของการแสดงละคร มีผู้นำเอามาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษยสัมพันธ์ใช้เป็นวิธีการในการให้การศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตในวงการจิตวิทยา ผู้ที่นำบทบาทสมมติมาใช้เป็นคนแรก คือ โมเรโน (Moreno) นักจิตวิทยาชาวเวียนนา มีการค้นพบว่าบทบาทสมมติสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยา ได้ด้วย (ทิสนา แชมมณี. 2545)

นักจิตวิทยาสมัยต่อมา ได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการสร้างสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้โรคจิต จึงได้นำวิธีการบทบาทสมมติมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนนักการศึกษาชื่อ เอช ที เคิร์ช (S.T.Kerch) ได้นำบทบาทสมมติมาใช้ในวงการการศึกษา และได้ใช้ทดลองกับนิสิตเพื่อเตรียมตัวฝึกสอน ที่รัฐโอเรกอนในปี ค.ศ. 1963-1965 มีการยอมรับวิธีการนี้อย่างกว้างขวางในปีค.ศ.1967 ได้มีงานวิจัยชิ้นสำคัญเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติของแฟนนี่ อา แชฟเทล และยอร์แชฟเทล (Fannie R. Shaftel and George Shaftel) ซึ่งได้พิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Role Playing For Social Valves : Dcision Making in The Social Stadies เมื่อหนังสือได้พิมพ์ออกแพร่หลาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการนำเอาการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในวงการศึกษอย่างกว้างขวาง(วารี ธิระจิต. 2534: 185)

จากความเป็นมาของบทบาทสมมติ สรุปได้ว่าบทบาทสมมติ เริ่มต้นมาจากการนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในวงการแพทย์ และในปัจจุบันได้นำมาใช้ในวงการการศึกษา โดยเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ในการนำมาเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนสำหรับเด็ก

ประเภทและลักษณะของการแสดงบทบาทสมมติ

ดวงเดือน เทศวานิช.(ม.ป.ป.: 108) ได้สรุปประเภทของบทบาทสมมติไว้ดังนี้
การแสดงบทบาทสมมติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบที่มีการเตรียมบทไว้พร้อม ผู้สอนเตรียมบทและสถานการณ์มาล่วงหน้า และใช้สอนตามขั้นตอนที่เตรียมมา ผู้แสดงจะแสดงตามบทที่กำหนดไว้มาล่วงหน้า เช่น ละครในวิชาภาษาไทยหรือประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบที่ไม่มีการเตรียมบทมาก่อน ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ผู้สอนไม่ได้เตรียมบทมาล่วงหน้า ผู้สอนอาจกำหนดสถานการณ์ขึ้น แล้วนำมาเล่าให้ผู้ฟัง ผู้แสดงจะใช้เทคนิคของตนเอง คิดหาคำพูดของตนเอง โดยอิงสถานการณ์ที่เล่ามาหรืออาจจะเป็นการแสดงที่ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันกำหนดสถานการณ์ขึ้น ผู้แสดงคิดบทบาทขึ้นเองตามความพอใจ เช่น สมมติให้ผู้เรียนเป็นพ่อค้า แม่ค้า ผู้ซื้อ ทำการซื้อขายกัน เป็นต้น

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิตนา แคมมณี (2519: 42-43) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรม ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนไม่ตัดสินใจสิ่งใดก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ

2. ช่วยให้ผู้เรียนผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับ ซึ่งไม่สามารถที่จะแสดงออกมาได้ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้นๆออกมา

3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทอยู่นั้นจะมีการกระทำหรือการตัดสินใจ ให้เห็นถึงค่านิยมของตน

5. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะปรับปรุงตนเองในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ตลอดจนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมในหลายบทบาท เพื่อช่วยในการสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาทจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะร้องรู้จะกะแ่นและคิดในหลายแง่ โดยใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน คือ รู้สึก คิด และกระทำ

10. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มอาจมีปัญหาขัดแย้งกัน การฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจกันและความสามัคคี

11. ช่วยให้คุณรู้จักผู้เรียนอย่างลึกซึ้งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมา

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522:27-29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมตินั้น ควรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว

2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป

3. เรื่องที่นำมาใช้ควรเป็นเรื่องที่ไม่ยากเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว

4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควรไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้นควรใช้การแสดงบทบาทสมมติ

5. เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิตนา แคมมณี (2519: 44-47) กล่าวถึง กระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หรือการใช้บทบาทสมมติแบบไม่ได้เตรียมบทไว้ลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการช่วยสให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ตรงกับเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาทหรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามกันก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ผู้แสดงแล้ว จึงจัดฉากแบบสมมติขึ้นเพื่อให้การ
แสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นแบบง่าย ๆ จนถึงแบบหรูหรา

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และวิเคราะห์
เหตุการณ์ไปด้วย มิฉะนั้น การอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้งกันนอกจากใน
กรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดบทการแสดง ควรมีการตัดบทและหยุดการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดงได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดการเข้าใจผิดบางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปในรูป
ของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายเป็นไปในรูปใดนั้น
ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอแนวความคิด
เห็นก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่พอใจ หรือมีผู้เสนอ
แนวความคิดเห็นใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครู
ควรกระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายทั่วไป ซึ่งอาจมีการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง
เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอด
จากหลักการและขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติสามารถสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมตินี้มี 2 วิธี
คือ การเตรียมบทไว้ล่วงหน้าและการไม่ได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนในการแสดง
บทบาทสมมติ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดง
ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ในการใช้บทบาทสมมตินี้ครูจะต้องกำหนด
ของเขตของปัญหา ครูต้องอธิบายบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดงว่าทำอะไรจึงเหมาะสม ส่วนผู้
สังเกตการณ์นั้นครูต้องช่วยให้รู้จักสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการอภิปราย
และวิเคราะห์หลังการแสดง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้บทบาทสมมติเตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยขั้นตอนในการ
แสดงบทบาทสมมติครบทุกขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผล
การแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

2.7.3 การชี้แนะ

การชี้แนะ (Prompting) หมายถึง การใช้สิ่งเร้า (หรือเหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นก่อน) เป็นตัวชี้แนะเพื่อให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้องมากขึ้นและช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้ (Kazdin. 2001: 38; Miller.1980: 181; Wilson, &O'Leary.1980: 115) เพราะจะทำให้การชี้แนะนั้นกลายเป็นสิ่งเร้าที่นำไปสู่การเสริมแรงหรือสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง จึงควบคุมพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการชี้แนะสามารถนำไปใช้เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมได้หลายลักษณะ และมีประโยชน์อย่างมากโดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของโปรแกรมการปรับพฤติกรรม แต่จะไม่นิยมใช้ตามลำพัง มักใช้ร่วมกับเทคนิคอื่นมากกว่า (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 203; Kazdin.2001: 38-39,269-270)

ประเภทของการชี้แนะ

การชี้แนะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2540: 163-164)

1. การชี้แนะด้วยวาจา (Verbal Prompting) คือ การชี้แนะโดยการใช้คำพูดต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น การพูดหรือบอกให้ทำ เป็นต้น
2. การชี้แนะด้วยท่าทาง (Physical Prompting or Physical Guidance) คือ การชี้แนะโดยการใช้ลักษณะสีหน้า กิริยาท่าทาง เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น การสัมผัสศีรษะ พยักหน้า ชี้นิ้ว กวักมือ หรือโบกมือ เป็นต้น
3. การชี้แนะด้วยสิ่งของ (Material Prompting) คือ การชี้แนะโดยการใช้วัตถุสิ่งของ ตลอดจนสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น การใช้ป้ายประกาศ ลูกศรชี้ทาง หรือ ป้ายสัญญาณจราจร เป็นต้น

จากข้างต้นเห็นได้ว่าการชี้แนะมี 3 ประเภท คือ การชี้แนะด้วยวาจา การชี้แนะด้วยท่าทาง และการชี้แนะด้วยสิ่งของ

หลักการชี้แนะ

วิธีที่จะใช้การชี้แนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญบางประการ (ประเทือง ภูมิภัทราคม.2540: 164; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 203-204) คือ

1. พิจารณาว่าในสถานการณ์นั้นๆ ควรจะใช้การชี้แนะแบบใด เนื่องจากแต่ละสภาพการณ์อาจต้องใช้การชี้แนะในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้การชี้แนะแบบผสมผสาน
2. ควรใช้การชี้แนะอย่างเป็นขั้นตอน ไม่รวบรัดจนเกินไป เพราะอาจทำให้บุคคลเกิดความสับสน ไม่ทราบว่าการชี้แนะใดเป็นพฤติกรรมเป้าหมาย หรืออาจไม่สามารถจะทำพฤติกรรมเป้าหมายได้เพราะลำดับขั้นพฤติกรรมไม่ถูกต้อง
3. ควรให้การเสริมแรงทันทีเมื่อใช้การชี้แนะแล้วบุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้บุคคลแยกแยะหรือรับรู้ได้ว่า การแสดงพฤติกรรมตามการชี้แนะนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมที่พึงพอใจ

4. ควรค่อยๆ ลดการชี้แนะลงเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้คงที่สม่ำเสมอแล้ว เพื่อให้เหมือนกับสภาพการณ์จริง

จากข้างต้นจะเห็นว่า การชี้แนะเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นการชี้แนะด้วยวาจา ทำทาง หรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งต้องพิจารณาว่าควรจะให้การชี้แนะแบบใด สถานการณ์ใด แต่ส่วนใหญ่ใช้แบบผสมผสานและเป็นขั้นตอน และเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมเป้าหมายได้ตามการชี้แนะควรให้การเสริมแรงทันทีจากนั้นค่อยๆ ลดลงหลังจากพฤติกรรมของบุคคลคงที่สม่ำเสมอแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้การชี้แนะ 2 ประเภท ได้แก่ การชี้แนะด้วยวาจา และการชี้แนะด้วยทำทาง

2.7.4 การเสริมแรงทางบวก

การเสริมแรงทางบวก (Reinforcement) นับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีความถี่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากได้รับผลกรรมที่พึงพอใจภายหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นหรือ เนื่องจากการกระทำพฤติกรรมนั้นสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไป (ชันพร วิชชา ยุทธ. 2525: 141; Cooper, Heron; & Heward. 1987: 24-26; Powell, Symbaluk; & Macdonald. 2002: 210-211) การเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ (Cooper, Heron; & Heward. 1987: 25, 256-261; Kazdin. 2001: 50-56, 158-159; Miltenberger. 2001: 69-71; Powell, Symbaluk; & Macdonald. 2002: 211-212) ซึ่งอธิบายในแง่ของการนำไปใช้ได้ดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีความถี่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นผลกรรมที่พึงพอใจภายหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมนั้น โดยผลกรรมที่พึงพอใจ เรียกว่าเป็น ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง การทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีความถี่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการถอดถอนสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงพอใจภายหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมนั้น โดยสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ เรียกว่าเป็นตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับการเสริมแรงทางลบนั้นไม่เป็นที่นิยมนำไปใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ มากนัก ด้วยเหตุผลสำคัญบางประการ คือ 1. การเสริมแรงทางลบต้องมีการให้สิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะยุติลงได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้วตามความต้องการ 2. การใช้สิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงตามมา เช่น แสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงในลักษณะอื่นแทน หรือ แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้ดำเนินการแทน และ 3. การเสริมแรงทางลบมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อหลักจริยธรรมและป้องกันผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น การเสริมแรงทางบวกจึงมีความเหมาะสมมากกว่า (Kazdin. 2001: 195) เพราะสามารถเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมาย

ได้เช่นเดียวกันหรือทำให้พฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นมีความคงที่สม่ำเสมอได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536: 67)

ด้วยเหตุดังกล่าวการเสริมแรงทางบวกจึงเป็นเทคนิคที่มีความสำคัญและนิยมนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแพร่หลายเพื่อเพิ่มความถี่หรือให้เกิดความคงที่สม่ำเสมอของพฤติกรรม ดังนั้นในการนำมาใช้จึงต้องมีการวางเงื่อนไขโดยให้ผลกรรมที่พึงพอใจหรือให้ตัวเสริมแรงทางบวกภายหลังจากที่บุคคลได้กระทำพฤติกรรมนั้น

ประเภทของตัวเสริมแรงทางบวก

โดยทั่วไปตัวเสริมแรงที่หมายถึงตัวเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2541:33;Cooper,Heron,&Heward.1987:261-264) ได้แก่

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ หรือ ตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary or unconditioned Reinforcers) คือ ตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเอง ไม่ต้องผ่านกระบวนการวางเงื่อนไข (ไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้) เนื่องจากสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางชีวภาพของบุคคลได้หรือมีผลต่อบุคคลโดยตรง เช่น อาหาร น้ำ อากาศ เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ หรือ ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary or conditioned Reinforcers) คือ ตัวเสริมแรงที่ไม่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเอง แต่เมื่อนำไปสัมพันธ์หรือใช้คู่กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิบ่อยครั้งในกระบวนการวางเงื่อนไขแล้วจึงมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงได้ (ต้องอาศัยการเรียนรู้) เช่น คำชมเชย เงิน คะแนน เป็นต้น ส่วนตัวเสริมแรงปฐมภูมิและทุติยภูมิที่มีการนำมาใช้เป็นตัวเสริมแรงทางบวกอาจแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 172-174) คือ

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ หรือ ตัวเสริมแรงที่เป็นวัตถุ (Material Reinforcers) ได้แก่ อาหารหรือสิ่งเสพได้ (Food or Consumable Reinforcers) เช่น ขนม น้ำหวาน ลูกกวาด คุกกี้ หรือ ไอศกรีม เป็นต้น และของใช้ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ รถยนต์ ของเล่น หรือ ตุ๊กตา เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข และจัดเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพกับเด็กมากที่สุด แม้ในกรณีของวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ก็ใช้ได้ผลเช่นเดียวกัน เช่น กรณีที่ซื้อของขวัญให้คุ้รักบ่อยๆ หรือบริษัทให้รางวัลแก่พนักงานที่ทำงานดี เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcers) ได้แก่ การแสดงออกทางกาย เช่น การยิ้ม การสบตา การพยักหน้า การสัมผัสหรือการเข้าใกล้ เป็นต้น และการแสดงออกทางวาจา เช่น การชมเชย การยกย่อง เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไขก่อน แต่ค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพในการปรับพฤติกรรม นอกจากนี้ยังเป็นตัวเสริมแรงที่มีอยู่แล้วในชีวิตประจำวันจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแม้ไม่ได้อยู่ในสภาพการณ์ของการปรับพฤติกรรมก็ตาม

3. การเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity Reinforcers or High-Probability Behaviors) ได้แก่ การใช้กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่บุคคลชื่นชอบหรือมีความถี่สูงมาเสริมแรงกิจกรรมหรือ

พฤติกรรมที่บุคคลไม่ชื่นชอบหรือมีความถี่ต่ำ รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษต่างๆ ซึ่งบางครั้งอาจเรียกตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรมนี้ว่า หลักของพรีเมค (Premack's Principle) เช่นการได้รับอนุญาตให้ไปวิ่งเล่นที่สนามหญ้าอาจใช้เสริมแรงต่อพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่เงียบๆ ในห้องเรียนของเด็กได้ เป็นต้น

4. ตัวเสริมแรงที่เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้นเพื่อให้บุคคลทราบได้ว่าพฤติกรรมที่กระทำนั้นเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร เช่น ครูบอกผลคะแนนสอบแก่นักเรียน เป็นต้น

5. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token Economy or Token Reinforcers) ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์หรือวัตถุอย่างหนึ่ง เช่น เบี้ย ดาว คะแนน แสตมป์ หรือ คุปอง เป็นต้น เป็นตัวเสริมแรงที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป (Back-up Reinforcers) เช่น ขนม สมุด หนังสือ การดูภาพยนตร์ หรือ การเล่นเกม เป็นต้น จึงเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcers) ที่มีประสิทธิภาพสูงและมีโอกาสที่จะหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงได้น้อย

นอกจากตัวเสริมแรงทั้ง 5 ประเภทนี้แล้ว นักจิตวิทยายังได้แบ่งตัวเสริมแรงโดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ตัวเสริมแรงทางวัตถุ (ระดับที่ 1) ตัวเสริมแรงทางสังคม (ระดับที่ 2) และการบ่อนกลับผลทางบวก (ระดับที่ 3) ตามลำดับ ซึ่ง พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุษย์(2527:45-48) อธิบายโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเพียเจต์และบรูเนอร์ประกอบว่า พฤติกรรมของเด็กมักถูกควบคุมด้วยสิ่งเร้าที่มองเห็นอยู่เฉพาะหน้า ความคิดความเข้าใจจึงอยู่กับการรับรู้ต่อสิ่งที่ปรากฏอยู่นั้นคือ เด็กเล็กจะสามารถรับรู้ต่อตัวเสริมแรงทางวัตถุสิ่งของซึ่งมองเห็นได้ขณะนั้นดีกว่าตัวเสริมแรงที่มองไม่เห็น เช่น คำชมเชย เมื่อเด็กที่มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น รู้จักคิดและตัดสินใจสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลมากขึ้น เด็กจะพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาเพื่อเตรียมที่จะเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรูปธรรมทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏอยู่ ตัวเสริมแรงทางสังคมจะเริ่มมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กมากขึ้น ต่อมาเมื่อวุฒิภาวะของเด็กพัฒนาถึงระดับที่มีความสามารถเชิงนามธรรมสามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจคิดอย่างมีเหตุผล สามารถรับและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองได้ การเสริมแรงโดยการบ่อนกลับผลทางบวกจึงจะมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กมากกว่าตัวเสริมแรงในระดับก่อนๆ เนื่องจากบุคคลรับรู้ความสามารถของตน จึงกำหนดพฤติกรรมตามความคาดหวังของตนเองมากกว่าการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับตัวเสริมแรงอย่างในระดับวุฒิภาวะแรกๆ

จากข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวเสริมแรงทางบวกมีทั้งตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขและตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข โดยนำมาใช้จะแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ตัวเสริมแรงทางสังคม การเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม ตัวเสริมแรงที่เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับพัฒนาการตามวุฒิภาวะแล้ว ตัวเสริมแรงทางสังคมน่าจะเป็นวิธีการเสริมแรงทางบวกที่เหมาะสมสำหรับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะตัวเสริมแรงทางสังคมมีประสิทธิภาพในการปรับพฤติกรรม นอกจากนี้ยังเป็นตัวเสริมแรงที่มีอยู่แล้วในชีวิตประจำวันจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแม้ไม่ได้อยู่ในสภาพการณ์ของการ

ปรับพฤติกรรมก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม ในเทคนิคการเสริมแรงทางบวก

2.8 ขนาดของกลุ่ม

ทิตนา แคมมณี (2545: 153) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มจะมีเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและจุดประสงค์ของกิจกรรม กลุ่มขนาดเล็กมักจะประกอบด้วยสมาชิก 2-5 คน ขนาดใหญ่ประมาณ 10-20 คน แต่ขนาดที่นิยมคือ 6-8 คน

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 110 111) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่ม อาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติ ของปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิชอบทั้งหมดในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มจึงไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือ ในกลุ่มและระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

กาญจนา ไชยพันธ์ (2549: 18) กล่าวว่า จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่จะจัดเกี่ยวกับการช่วยในการทำงานหรือการเรียนการสอน ที่เหมาะสมคือ 5-10 คน โดยครูควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มเล็กที่สมาชิกไม่เกิน 15 คน จะช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวได้ง่าย ถ้าสมาชิกมากเกินไปอาจมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นและความต้องการได้ไม่ทั่วถึง รวมถึงสมาชิกไม่เกิดความสนใจและอาจออกไปจากกลุ่ม

สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับลักษณะและจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อที่สมาชิกจะได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ขนาดที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 15 คน

2.9 เวลาและจำนวนครั้งที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson: 2000) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (Trotzer: 1999) สรุปได้ว่า ในการกำหนดระยะเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วยเช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลา เป็นคาบละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้กำหนดได้ว่า ควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้ง ในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับ เป้าหมายของกลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่มแต่อย่างน้อยที่สุด ควรจะเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ก็ยิ่งเป็นการดี

สรุปได้ว่า เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมงต่อครั้ง และควรจัด 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และในแต่ละกิจกรรมควรจัด 8-12 ครั้ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการเข้ากลุ่มครั้งละ 50 นาที และการทำกิจกรรมทั้งหมด 3 สัปดาห์ รวมปฏิบัติกิจกรรมทั้งสิ้น 12 ครั้ง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

3.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 30) ได้ให้ความหมายของการสังเกตว่าเป็นการพิจารณา สิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี “จุดหมาย” โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือ ทั้งห้าส่วนในการพิจารณาสິงนั้น ๆ การสังเกตจะต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนล่วงหน้าก่อนการสังเกต ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังที่

อรพินทร์ ชูชม (2545: 126-131) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการสังเกตไว้ดังนี้

การสังเกต (observation) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึก พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มหรือปรากฏการณ์ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ศึกษา โดยอาศัยประสาทสัมผัสของผู้สังเกตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือข้อมูล เพื่อใช้ในการศึกษา นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังขึ้นอยู่กับรับรู้ ทักษะคิดตลอดจนประสบการณ์ของผู้สังเกตด้วย ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากสังเกตจะถูกต้องเชื่อถือได้ไม่เพียงใดจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้สังเกตเป็นสำคัญ การสังเกตแบ่งเป็นสองระดับคือ

1) ระดับที่เห็นเด่นชัด (manifest level) หรือเห็นได้โดยตรงเป็นการสังเกตที่สามารถบันทึกผลการสังเกตได้โดยไม่ต้องประเมิน เช่น มีเด็ก 3 คน ลูกจากที่หนึ่งเรียนระหว่างการเรียนการสอนในช่วง 20 นาทีแรก

2) ระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (latent level) เป็นการสังเกตที่ต้องบันทึกผลโดยการตีความหมายจากสิ่งที่มองเห็น เช่น ผู้เข้าแข่งขันมีความวิตกกังวลมาก อาจแปลความจากการที่ผู้เข้าแข่งขันแสดงอาการไม่อยู่นิ่ง คิ้วขมวด มือไม้สั่น เป็นต้น

จากการให้ความหมายของการสังเกตดังกล่าว สรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึงการพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก กระทำ หรือโต้ตอบต่อสิ่งเร้าอย่างมีจุดหมาย โดยพฤติกรรมสังเกตนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ นับได้ และวัดได้

3.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536: 63) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นทำให้เราได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ของพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง และ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 28) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้เช่นเดียวกันว่า เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อทราบว่าคุณสมบัติที่ประสงค์ที่จะปรับนั้นเปลี่ยนแปลงหรือไม่หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรกหรืออาจได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียด ซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น
2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการแนะแนวบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวต่อไป
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบ และไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

3.3 คุณสมบัติของผู้สังเกต

ผลของการสังเกตจะถูกต้องเที่ยงตรงและเชื่อถือได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งคือผู้สังเกตโดยผู้สังเกตจะต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษให้มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) ความเอาใจใส่ (attention) ของผู้สังเกต โดยผู้สังเกตจะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจเอาใจใส่ ในเรื่องที่จะสังเกตนั้นอย่างจริงจังรู้เป้าหมายของการสังเกตและมีความตั้งใจที่จะแสวงหาความรู้ในเรื่องที่จะสังเกตนั้น
- 2) ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัส (sensation) ของผู้สังเกตโดยผู้สังเกตต้องมีความแน่ใจว่าประสาทสัมผัสของตนเองปกติพร้อมที่จะสังเกตเช่น หูไม่หนวก ตาไม่บอด สภาพร่างกายในขณะที่สังเกตเป็นปกติ เป็นต้น ผู้สังเกตต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความว่องไวในการใช้ประสาทสัมผัส มีการรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสในสิ่งที่สังเกตได้อย่างรวดเร็ว
- 3) ความสามารถในการรับรู้ (perception) ของผู้สังเกตโดยผู้สังเกตต้องมีความสามารถในการรับรู้เรื่องที่กำลังสังเกตเป็นอย่างดี คือ มีความรู้ในเรื่องที่จะสังเกตดีพอสมควรเพื่อที่จะได้สามารถตอบสนองสิ่งที่รับรู้มาได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและรวดเร็วทั้งในการดำเนินการบันทึกผลการสังเกตและแปลความหมายสิ่งที่รับรู้ได้นั้นนอกจากนี้พฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้นรวดเร็วและไม่เกิดขึ้นซ้ำอีกผู้สังเกตจึงต้องได้รับการฝึกฝนให้มีการรับรู้ที่รวดเร็ว และละเอียดถี่ถ้วน รู้ว่าควรสังเกตอะไร ไม่ควรสนใจอะไรและสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากแปลความ

3.4 ประเภทของการสังเกต

3.4.1 การสังเกตโดยตรง (direct observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) เป็นการที่ผู้สังเกตเข้าไปร่วมอยู่ในหมู่ผู้ที่ถูกสังเกต ทำตนเป็นเสมือนสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มนั้นทำกิจกรรมกับกลุ่ม มีบทบาท และแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่มแล้วทำการสังเกตพฤติกรรมเหล่านั้นไปพร้อมๆ กัน ตามเรื่องที่ต้องการสังเกต โดยผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวเลยว่ากำลังถูกสังเกต พฤติกรรมซึ่งการสังเกตแบบนี้เป็นการสังเกตแบบเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (complete participant) ส่วนการสังเกตแบบเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่สมบูรณ์ (incomplete participant) ผู้สังเกตจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้างตามที่เห็นสมควรเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกตได้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน การสังเกตในลักษณะนี้ผู้สังเกตจะรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกตการสังเกตประเภทนี้นิยมใช้มากในการศึกษาชุมชน ผู้สังเกตจะเข้าไปในหมู่บ้านและพยายามสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้าน ทำตนเป็นเสมือนสมาชิกคนหนึ่งของหมู่บ้านแล้วสังเกตพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านตามที่ต้องการศึกษา

2) การสังเกตโดยไม่เข้ามีส่วนร่วม(non-participant observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกต อยู่วงนอกของผู้ถูกสังเกตกระทำตนเป็นบุคคลภายนอก โดยไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมของกลุ่มการสังเกตอาจให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้เช่น ในกรณีที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวทำได้โดยใช้วิธีสังเกตผ่านกระจกที่มองเห็นได้ด้านเดียว (one way mirror) หรือโทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการสังเกตที่ทำให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวในการบางเรื่องอาจจะทำให้พฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนแปลงไปโดยแสสร้างทำพฤติกรรมที่ผิดไปจากความเป็นจริง ผู้สังเกตจึงต้องพิจารณาว่าควรจะใช้วิธีการสังเกตโดยให้ผู้สังเกตรู้ตัวในกรณีที่การสังเกตเรื่องนั้นตัวผู้สังเกตจะไม่มีผลให้ผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากความเป็นจริง

3.4.2 การสังเกตโดยอ้อม (Indirect observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เฝ้าดูพฤติกรรมต่างๆที่เดิขึ้นด้วยตนเองการถ่ายทอดจากผู้อื่นแล้วพฤติกรรมของผู้สังเกตให้ผู้สังเกตฟังหรือเป็นการสังเกตที่ไม่สามารถมองเห็นเหตุการณ์ที่มุ่งสังเกตด้วยตา ต้องอาศัยการถ่ายทอดพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตจากผู้อื่น หรือเครื่องมืออีกทีหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ช่วยเก็บข้อมูลเช่นต้องการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของหัวใจ ต้องอาศัยเครื่องมือวัดและอ่านผลจากเครื่องมือต่างๆ เป็นต้น โครงสร้างของการสังเกต แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ

1) การสังเกตแบบมีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (structured observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตได้กำหนดเรื่องไว้อย่างแน่นอนเฉพาะเจาะจงว่าจะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์อะไรบ้าง เป็นการวางเค้าโครงสำหรับใช้เป็นหลักในการสังเกตอย่างแน่นอน การสังเกตแบบนี้จึงมีเครื่องมือช่วยในการสังเกตหรือการบันทึกเตรียมไว้ล่วงหน้า เช่น แบบตรวจสอบรายการ (checklist) มาตราประเมินค่า (rating scale) เป็นต้น และจะไม่สังเกตเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมอื่นใดที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้

2) การสังเกตแบบไม่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (instructed observation) เป็นการสังเกต ที่ผู้สังเกตไม่ได้กำหนดเรื่องแน่นอนเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะมุ่งสังเกตเพียงอย่าง

เดียวเป็นการสังเกตที่เป็นอิสระ ถ้ามีพฤติกรรม หรือมีปรากฏการณ์อะไรเกิดขึ้นในขณะนั้นก็พร้อมที่จะสังเกตเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะหาความรู้จากความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์นำไปสู่ความรู้เรื่องอื่นๆที่ไม่ได้คาดฝันหรือเคยรู้มาก่อน ไม่สามารถกำหนดเรื่องเฉพาะในวงแคบตั้งแต่เริ่มงานได้วิธีการสังเกตแบบนี้จึงเหมาะสำหรับการศึกษาแบบสำรวจสภาพการณ์ใหม่ทั่วไป ในระยะแรก que ผู้ศึกษาไม่มีความรู้ภูมิหลังในเรื่องนี้พอจะกำหนดเรื่องได้เฉพาะเจาะจงโดยใช้วิธีการสังเกตแบบนี้ไประยะหนึ่ง เพื่อให้ได้ความรู้พอที่จะจำกัดขอบเขตของเรื่องได้แน่นอน ก็อาจใช้การสังเกตแบบนี้เค้าโครงต่อไป

3.5. หลักการสังเกตพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526: 63) กล่าวว่า ผู้สังเกตพฤติกรรมพึงยึดหลักดังต่อไปนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เด่นชัด พฤติกรรมที่ครูควรที่จะเลือกเพื่อทำการสังเกตนั้น ควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียนและครูคิดว่าพฤติกรรมนั้นมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนมากที่สุด และพฤติกรรมที่สังเกตควรเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ เมื่อครูเลือกพฤติกรรมที่สังเกตได้แล้ว ครูต้องกำหนดพฤติกรรมให้ชัดเจนเพื่อที่ว่าไม่ว่าใครก็ตามหากเข้าใจพฤติกรรมที่กำหนดไว้แล้ว จะสามารถบอกได้ทันทีว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เช่น พฤติกรรมการพูดคุยนในห้องเรียน อาจกำหนดได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการพูดคุยน คือ พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู ครูหรือผู้สังเกตไม่ควรที่จะสังเกตหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน นอกจากจะมีประสบการณ์ในการสังเกตเป็นอย่างดีแล้ว เพราะจะทำให้เกิดความสับสนได้

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- 2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือ การให้ผู้ที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง

- 2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกต ซึ่งอาจจะเป็นครู เพื่อนครู หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกันเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิธีนี้ค่อนข้างที่จะได้ข้อมูลใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่จะพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้โดยการใช้ผู้สังเกตมากกว่า 1 คน ขึ้นไป สังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคน ๆ เดียวกัน ซึ่งถ้าผู้สังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 คน สังเกตได้ใกล้เคียงกัน หรืออย่างน้อยที่สุดเห็นพ้องต้องกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ก็นับได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง

3. เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่าต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจเป็นห้องเรียนในห้องสมุดหรือบ้านของนักเรียนก็ได้

4. เลือกเวลาที่จะทำการสังเกตพฤติกรรม การเลือกเวลาควรเลือกที่มีพฤติกรรมเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และควรจะใช้วิธีสุ่มเวลา หมายความว่า ผู้สังเกตจะไม่ทำการสังเกตพฤติกรรมหนึ่ง

ในเวลาเดียวกันของวันเดียว แต่จะสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวได้ เช่น ตอนเช้า-บ่าย และ ตอนก่อนเลิกโรงเรียน เป็นต้น ช่วงการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากว่าไม่มีพฤติกรรมใดที่เกิดขึ้นบ่อยในช่วงเวลาเดียวกันตลอดเวลา

5. เลือกบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม แบบบันทึกกิจกรรมนั้นผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้สร้างขึ้นเอง โดยมุ่งสร้างให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่จะศึกษา ดังนั้นจึงแบ่งวิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้

5.1 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น โดยเน้นความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาที่เกิดขึ้นในเวลาสังเกตนั้น ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกิดในช่วงเวลาดังกล่าวก็ไม่นำมาบันทึก

5.2 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมพึงประสงค์ที่จะศึกษา ส่วนเกณฑ์ในการนับช่วงเวลานั้นจะต้องกำหนดให้แน่นอน โดยจะต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษาและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น สังเกตพฤติกรรมช่วง 5 นาที ทุก ๆ 6 นาที เป็นเวลา 1 ชั่วโมง จะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนคนนั้น ๆ ในช่วงเวลานั้น ๆ นอกจากนี้การสังเกตแบบสุ่มเวลาสามารถสังเกตได้ครั้งละหลาย ๆ คน โดยสลับช่วงเวลาครั้งละ 1 คน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสามารถแยกเป็นพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้การสังเกตแบบสุ่มเวลาสามารถสังเกตพฤติกรรมได้หลายประเภทพร้อม ๆ กัน โดยจำแนกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นพฤติกรรมใดบ้าง และเพื่อความสะดวกในการบันทึก ควรกำหนดรหัสของพฤติกรรมแต่ละประเภทด้วย หากประเภทของพฤติกรรมที่จะสังเกตและบันทึกนั้นมีหลายประเภท

3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการสังเกต

ข้อดีของการสังเกต

1) ช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นอย่างแท้จริง ทำให้ได้ความเชื่อถือได้สูงและมีความหมายลึกซึ้งกว่าข้อมูลที่ได้โดยใช้วิธีอื่น

2) ช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้และมีความสมบูรณ์ได้มาก เพราะเป็นข้อมูลที่ได้โดยที่บุคคลหรือสิ่งนั้นยังไม่มีโอกาสที่นึกคิดเปลี่ยนแปลง และถ้าใช้วิธีอื่นลึ้มหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

3) มีความยืดหยุ่น (flexibility) ดีกว่าวิธีการอื่น เช่น สามารถช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงบางอย่างที่เป็นผลพลอยได้ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการสังเกต ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษา นอกจากนี้วิธียังช่วยให้ได้ข้อมูลที่ผู้ถูกศึกษาไม่ได้บอกเล่าให้ฟังเพราะนึกว่าไม่สำคัญเป็นของธรรมดา หรือข้อเท็จจริงผู้ถือศึกษามากไม่ได้เพราะอธิบายไม่ถูก เป็นต้น

4) การเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสังเกต ทำให้ผู้สังเกตได้เห็นทั้งกระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (product) สามารถได้รายละเอียดต่างๆ อย่างลึกซึ้งไม่สามารถหาได้ด้วยเครื่องมือชนิดอื่น

5) การสังเกตเป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้ข้อมูลบางอย่างที่ผู้ถูกศึกษาไม่เต็มใจให้ข้อมูล เพราะไม่แน่ใจ หรือกลัวว่าการบอกเล่า ข้อเท็จจริงนั้นจะเป็นภัยต่อตนเอง หรือเป็นการผิดกฎเกณฑ์ ข้อบังคับหรือเป็นการเสื่อมเสียบุคลิกลักษณะของตนเอง

6) การสังเกตเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือให้ได้ข้อมูลที่ผู้ถูกศึกษาไม่สามารถให้ข้อมูลได้ เช่น คนใบ้ คนหูหนวก เด็กและทารก

ข้อจำกัดของการสังเกต

1) นิยามพฤติกรรมที่มุ่งสังเกตไม่ชัดเจนทำให้ผู้สังเกตประสบปัญหาในการสังเกตไม่ทราบว่าจะสังเกตพฤติกรรมอะไรแน่และมีปัญหาในการแปลความหมายของพฤติกรรม ทำให้ผลของการสังเกตนั้นไม่แน่นอน เชื่อถือได้น้อยและไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

2) ผู้สังเกตมีอคติ (bias) ที่เกิดจากความลำเอียง จะทำให้ข้อมูลที่ได้อาจขาดความเป็นปรนัย และคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งที่เป็นจริงและละเอียดที่จะสนใจในสิ่งที่ต้องการนอกจากนี้ ผลของผู้สังเกตยังขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สังเกต เป็นสำคัญน่าจะมีความรู้ในเรื่องที่จะสังเกตหรือมีความเข้าใจในวิธีการสังเกตมากน้อยเพียงใด ถ้าผู้สังเกตมีความสามารถในการสังเกตน้อยผลของการสังเกตก็มีปัญหาเชื่อถือได้น้อย

3) ต้องการผู้สังเกตที่มีความสามารถ ต้องใช้เวลาในการฝึกการสังเกต ทั้งนี้เนื่องจากขอการสังเกตขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้สังเกตเป็นส่วนใหญ่ ที่จะทำให้ผลของการสังเกตนั้นเชื่อถือได้และได้ผลครบสมบูรณ์ดังนั้นก็ควรฝึกฝนให้ผู้สังเกตมีลักษณะดังนี้

ก. มีประสาทสัมผัสที่ไว ใช้การได้ดี

ข. ไวที่ประเมินพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่พบเห็นได้ถูกต้อง

ค. มีความพร้อมที่จะสังเกตภาวะร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ มีความอดทน มีการ

ตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว และช่างสังเกต

ง. ควบคุมความลำเอียงของตนไม่ให้มีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลเหนือสิ่งที่สังเกต

จ. สามารถแยกประเด็นได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการสังเกตและอะไรบ้างที่ไม่ต้องการ

สังเกต

4) ผู้สังเกตทำให้พฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนไปจากความเป็นจริง ทำให้ได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ เช่น ในกรณีที่ผู้ถูกสังเกตรู้ว่ากำลังถูกสังเกตอาจจะพยายามแสวงหาเสริมสร้างความประทับใจเป็นพิเศษให้แก่ผู้สังเกต

5) เครื่องมือช่วยใน การสังเกตไม่ดีพอ

6) การสังเกตไม่สามารถเก็บข้อมูลให้ได้ทั่วถึงครบถ้วนทุกแง่มุมของเหตุการณ์ทุกชนิด เพราะไม่สามารถเฝ้าสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันได้หลายแห่งในเวลาเดียวกัน และไม่

สามารถให้ความสนใจบุคคลหลาย ๆ คนได้พร้อมกัน ถึงแม้จะอยู่ร่วมในที่เดียวกันและเหตุการณ์บางอย่างเกิดเร็วมากสังเกตได้ไม่ทัน

7) การสังเกต ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่ต้องการได้ หากเหตุการณ์นั้นไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ต้องการศึกษาวิจัย เช่น การปฏิบัติ การเลือกตั้ง เป็นต้น

8) การสังเกตไม่สามารถเก็บข้อมูลบางอย่างที่เจ้าของเหตุการณ์ไม่อนุญาตให้เข้าไปสังเกตเพื่อใช้ในการวิจัย เช่น กิจกรรมส่วนตัวของบุคคลพิธีกรรมบางอย่างการรักษาบางอย่าง

3.7 หลักการบันทึกพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภานิต (2526: v 67-71) ได้กล่าวถึงหลักการบันทึกพฤติกรรมได้ดังนี้ คือ

1. บันทึกความถี่ของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เช่น การบันทึกจำนวนครั้งที่เด็กชายสมชายยกมือขึ้นเพื่อแบบคำถามและตอบคำถามในชั่วโมงเรียนคณิตศาสตร์ พฤติกรรมที่สามารถบันทึกความถี่ได้นั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่อง เวลาของการแสดงพฤติกรรมแต่ละครั้งใกล้เคียงกัน และจะต้องใช้เวลาบันทึกแต่ละวัน การบันทึกความถี่นั้นเพียงแต่ทำรอยคะแนนจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น

2. บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเกิดต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ตาม โดยผู้ที่ทำการบันทึกจะต้องกำหนดเวลาที่จะบันทึกให้แน่นอน เช่น ต้องการจะบันทึกพฤติกรรมการคุยในช่วงเวลา 30 นาที ในวิชาคณิตศาสตร์ ก็แบ่งเวลา 30 นาทีออกเป็นช่วงเวลานั้น ๆ เท่า ๆ กัน อาจเป็นช่วงเวลา 30 นาที หรือ 20 นาที ตามแต่ความต้องการ ส่วนการบันทึกพฤติกรรม ก็พิจารณาดูว่าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าไม่เกิดให้ใส่ 0 ลงในช่องเวลานั้น ๆ แต่ถ้าหากพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นแม้จะเกิดมากกว่า 1 ครั้งใน ช่วงเวลานั้นก็ตามให้นับเพียง 1 ครั้งเท่านั้น โดยเขียนเลข 1 ลงในช่องเวลาที่เกิดขึ้น

3. บันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้บันทึกพฤติกรรมที่มีความต่อเนื่องเป็นหลัก วิธีการบันทึกนี้เพียงแต่ใช้นาฬิกาจับเวลา แล้วดูว่าพฤติกรรมนั้นใช้เวลาเกิดนานเท่าใด ทำจนหมดเวลา

3.8 วิธีการเสนอข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรม

วิธีการเสนอข้อมูลนั้นนิยมเสนอในรูปของกราฟ และนิยมเสนอในรูปของกราฟเส้นตรง ซึ่งในกราฟรูปเดียวนั้นอาจจะเสนอเพียงพฤติกรรมเดียวหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียวหรือของหลาย ๆ บุคคลก็ได้ เพื่อที่จะได้รับเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมเดียวของหลาย ๆ บุคคลหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลเดียว ในการสร้างโปรแกรมเพื่อที่จะพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เส้นกราฟนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนอีกด้วย การเสนอข้อมูลด้วยกราฟนั้น จะต้องบอกถึงพฤติกรรมที่สังเกตวันเวลาที่สังเกต อีกทั้งบุคคลที่สังเกตด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภานิต. 2526: 20)

3.9 ประโยชน์ของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 39-40) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมได้ ดังนี้

1. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษาได้ถูกต้อง
2. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกวิธีปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะปรับ และเป้าหมายของเวลาปรับพฤติกรรมนั้น ๆ
3. จะช่วยให้ทราบทิศทางของพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะปรับว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด
4. จะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพื้นฐานที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังจากปรับพฤติกรรมแล้ว และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาตามหลักพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกที่สามารถเห็นได้ นับได้ วัดได้ โดยเครื่องมือการสังเกต ในการสังเกตพฤติกรรมผู้สังเกตต้องกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตให้ชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 ที่ได้คะแนนจากการประเมินการพูดหน้าชั้นเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 8 คน ซึ่งได้มาจากการสอบถามความสมัครใจก่อนเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนและทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากอีกครั้ง โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำการประเมินการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 197 คน ในวิชาแนะแนว เพื่อหาจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนในการพูดหน้าชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 50 คน
2. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจของนักเรียนที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1 ในการเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่ามีนักเรียนสมัครใจจำนวน 28 คน แล้วผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งโดยการจับฉลาก ได้นักเรียนจำนวน 8 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง A จำนวน 1 คน ห้อง B จำนวน 3 คน ห้อง C จำนวน 4 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมผลการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนที่คัดเลือกไว้ในข้อ 2 อีกครั้งหนึ่งในสภาพการเรียนการสอนปกติวิชาแนะแนว โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมผลการพูดหน้าชั้นเรียน เพื่อหาความสอดคล้องของการสังเกต

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน
2. แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน
3. โปรแกรมการพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน

1.1 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของ กัญจะนา พุ่มมาลา (2534: 102) ซึ่งใช้ประเมินความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำมาดัดแปลงให้เหมาะสม

1.2 ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ดร.สกล วรเจริญศรี และ ดร.สกุณา น้อยมณีวรรณ ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศน์ร่มเกล้า ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน แล้วจึงนำไปประเมินพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาแนะแนวเพื่อคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน

2.1 ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของ กัญจะนา พุ่มมาลา (2534: 104) ซึ่งใช้ประเมินความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำมาดัดแปลงให้เหมาะสม

2.2 ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ดร.สกล วรเจริญศรี และ ดร.สกุณา น้อยมณีวรรณ ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศน์ร่มเกล้า ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน แล้วจึงนำไปประเมินพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาแนะแนวเพื่อนำไปใช้บันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ลักษณะเกณฑ์การให้คะแนนของแบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมการที่สังเกต แบบสุ่มเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบันทึกพฤติกรรม คนละ 5 นาที

2.5 การให้คะแนนพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดให้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น 1 และไม่เกิดพฤติกรรมเป็น 0 ลงในช่อง

พฤติกรรมแบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน ซึ่งคนที่ได้คะแนนสูงจะเป็นคนที่มีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนต่ำ และคนที่ได้คะแนนต่ำจะเป็นคนที่มีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดี

ขั้นตอนในการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

1. ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน และแบบบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน โดยการสังเกตให้เข้าใจตรงกัน และใช้ได้ถูกต้อง โดยการหาดัชนีความเชื่อมั่นในการสังเกตให้มีค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องระหว่างผู้สังเกตทั้ง 2 คน ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป หรือต้องตรงกันอย่างน้อย 4 ใน 5 ครั้ง

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในชั่วโมงภาษาไทย โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมและได้ยินชัดเจน ไม่รบกวนการเรียนการสอน ไม่ให้ความสนใจผู้รับการทดลองคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้เห็นแบบบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนโดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ และขณะทำการทดลอง 4 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยแบ่งการสังเกตคนละ 5 นาที ถ้าในเวลาสังเกต 5 นาที นักเรียนมีพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนตรงกับแบบบันทึก เขียนเลข 1 ลงในช่องเวลาที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น ถ้าพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตให้เขียนเลข 0 ลงในช่องเวลานั้น

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

ความเชื่อมั่นของการสังเกตพิจารณาจาก สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป หรือต้องตรงกันอย่างน้อย 4 ใน 5 ครั้ง จึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536: 33) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมสังเกตได้ต่ำ}}{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมสังเกตได้สูง}}$$

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จะสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตทั้ง 3 ระยะ ซึ่งจะต้องได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

3. โปรแกรมการพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียน

3.1 ผู้วิจัยศึกษา ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดหน้าชั้นเรียน

3.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำโปรแกรมการพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบในเรื่องของความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำโปรแกรมการพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง

3.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

วิธีการดำเนินการทดลอง

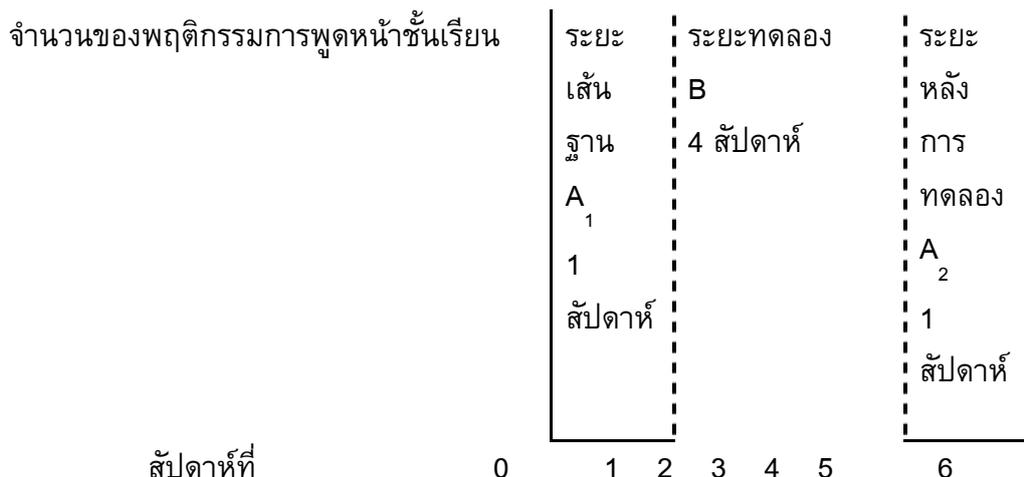
แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองแบบสลับกลับ ABA (ABA Reversal Design) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (A₁) ระยะเส้นฐาน ใช้เวลา 1 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ในสภาพการเรียนการสอนปกติ วิชาภาษาไทย ในระยะเส้นฐานนี้ยังไม่ได้ฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนกับกลุ่มทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ใช้เวลา 4 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 2-5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ระยะที่ 3 (A₂) เป็นระยะหลังการทดลอง ใช้เวลา 1 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 6 เพื่อติดตามผลของการทดลองที่มีต่อพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในสภาพการเรียนการสอนปกติวิชาภาษาไทยระยะต่าง ๆ ของการทดลอง แบบ ABA Reversal Design แสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การทดลองนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) โดยผู้วิจัยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A₁) สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 17 มกราคม 2554 ถึงวันที่ 21 มกราคม 2554 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การสังเกตแบบสุ่มเหตุการณ์ เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

2. ระยะทดลอง (B) สัปดาห์ที่ 2-5 วันที่ 25 มกราคม 2554 ถึง วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 รวม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนกับนักเรียนเวลา 07.20-08.10 น. ในวันวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี ครั้งละ 50 นาที รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในชั่วโมง วิชาภาษาไทยในวันพุธ วันพฤหัสบดีและวันศุกร์ โดยใช้การสังเกตแบบสุ่มเหตุการณ์ เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

3. ระยะหลังการทดลอง (A₂) สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ถึง วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 -เพื่อติดตามผลการทดลองที่มีต่อพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในระยะนี้ไม่มีการใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน แต่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกต พฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนในชั่วโมง วิชาภาษาไทยในวันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

2. ใช้คะแนนของนักเรียนเขียนกราฟ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการพูดหน้าชั้นเรียน ในแต่ละระยะ คือ ระยะเส่นฐาน (ก่อนทดลอง) ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)

2. สถิติสำหรับหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ใช้การสังเกตแบบสุ่มเหตุการณ์ ผู้วิจัยจึงหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกต โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมสังเกตได้ต่ำ}}{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมสังเกตได้สูง}}$$

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ด้วยการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนภายในกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานพฤติกรรมกำหนัดหน้าชั้นเรียน
Q.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ ของพฤติกรรมกำหนัดหน้าชั้นเรียน
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
เปรียบเทียบการกำหนัดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
พัฒนาการกำหนัดหน้าชั้นเรียน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

กลุ่มทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	26	4	
หลังการทดลอง	8	8.5	2	0**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

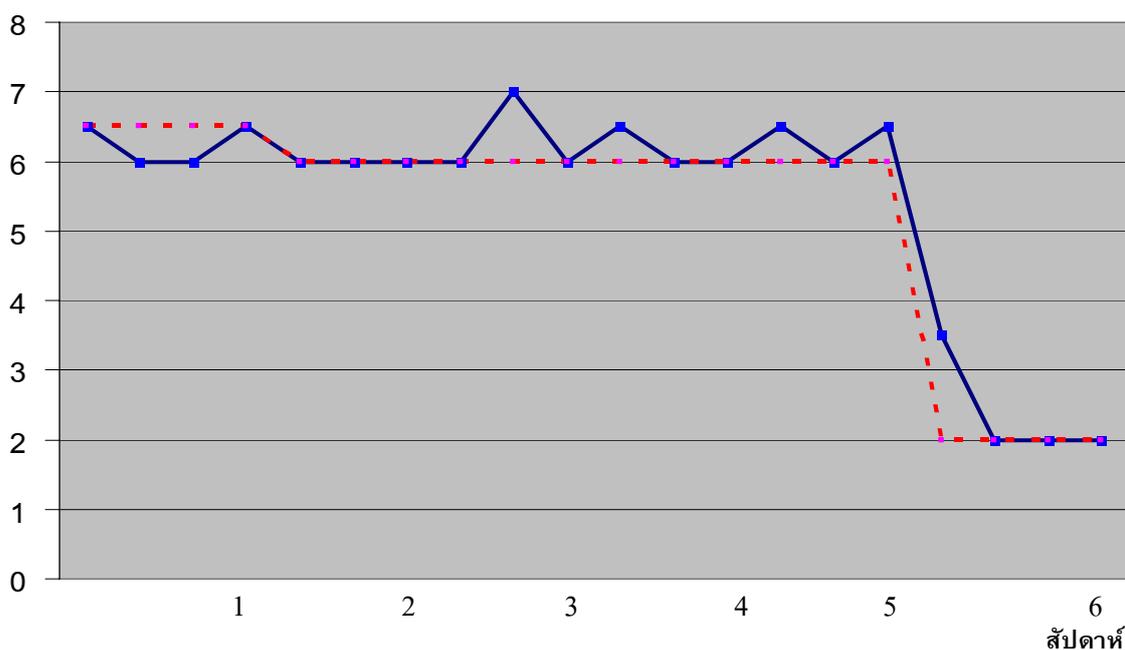
จากตาราง 1 ปรากฏว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนสามารถพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนตลอด 3 ระยะ คือ ระยะเสันฐาน(ก่อนการทดลอง) ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ

ความถี่ของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียน

- ค่ามัธยฐานความถี่ของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์
- - ■ - - ค่ามัธยฐานของค่ามัธยฐานพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 3 ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน ตลอด 3 ระยะ

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นได้ว่า ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ในระยะเสันฐาน(ก่อนทดลอง) และระยะทดลอง ลดลงจาก 6.5 เป็น 6 ตามลำดับ และค่ามัธยฐานของพฤติกรรมกาการพูดหน้าชั้นเรียนในระยะทดลอง ลดลงจาก 6 เป็น 2 ในระยะติดตามผล (หลังการทดลอง) แสดงว่า การเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาค้นคว้าพร้อมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีดำเนินการ
4. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้ากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 ที่มีคะแนนการพูดหน้าชั้นเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน
2. แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน
3. โปรแกรมการพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนทดลอง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและแบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน เพื่อหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จนได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต เท่ากับ 0.92

2. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนแก่นักเรียนตาม โปรแกรมพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียน การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ ABA (ABA Design) โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ

2.1. ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A₁) สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 17 มกราคม 2554 ถึงวันที่ 21 มกราคม 2554 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกการพูดหน้าชั้นเรียนของ นักเรียนกลุ่มทดลองชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทยในจันทร์ วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ โดยใช้ การสังเกตแบบสุ่มเหตุการณ์ เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึก พฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องได้ 0.92

2.2. ระยะทดลอง (B) สัปดาห์ที่ 2-5 วันที่ 25 มกราคม 2554 ถึง วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 รวม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียนกับนักเรียนเวลา 07.20-08.10 น. วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี ครั้งละ 50 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมกการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในชั่วโมง วิชาภาษาไทย ในวันพุธ วันพฤหัสบดีและวันศุกร์ โดยใช้การสังเกตแบบสุ่มเหตุการณ์ เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องได้ 0.93

2.3. ระยะหลังการทดลอง (A₂) สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ถึง วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 --เพื่อติดตามผลการทดลองที่มีต่อพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของ นักเรียนกลุ่มทดลอง ในระยะนี้ไม่มีการใช้โปรแกรมพัฒนากการพูดหน้าชั้นเรียน แต่ผู้วิจัยและผู้ช่วย วิจัยสังเกต พฤติกรรมกการพูดหน้าชั้นเรียนในชั่วโมง วิชาภาษาไทยในจันทร์

วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความ สอดคล้องได้ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คะแนนจากการสังเกตแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน(The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)
2. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเกตทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน (ก่อนการทดลอง) ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลองมาเขียนกราฟเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

สรุปผลของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้น หลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้า ชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้า

จากผลของการศึกษาค้นคว้าเรื่องผลของโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ที่พบครั้งนี้สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน มีความสามารถในการพูดหน้า ชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมขวัญ ทุ่มโม่ง (2540: 49) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร หลังได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก นักเรียนมีพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ วันดี ดาส้ว (2540: 58) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน คลองสอง กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกในการเรียนหน้าชั้นเรียนดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรายุทธ ทวีลาภ (2539: 54) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยายจิว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านภาวะธรรม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการ พูดหน้าชั้นเรียนเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียน ได้เรียนรู้วิธีการพูดหน้าชั้นเรียนที่ถูกต้องเหมาะสม

ทั้งด้านภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ในการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนในแต่ละครั้งนั้น ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกแล้วให้นักเรียนได้เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนที่เคยประสบมา ผู้วิจัยนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการดำเนินการฝึกซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจตั้งใจดีมาก ได้แก่ การใช้เทคนิคบทบาทสมมติ การใช้เทคนิคแม่แบบ การให้แรงเสริมทางสังคม และหากนักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องเหมาะสมก็จะได้รับคำชมเชย แต่หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวยังไม่เหมาะสมผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้คำแนะนำแก่นักเรียน นอกจากนี้ในระหว่างการฝึกนักเรียนมีโอกาสได้วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความภาคภูมิใจมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนสูงขึ้น จากผลการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเห็นว่าระยะที่ 1 ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนการพูดหน้าชั้นเรียนไม่เหมาะสมสูงมาก ในระยะที่ 2 นักเรียนได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ทำให้มีการพูดหน้าชั้นเรียนเหมาะสมมากขึ้น และระยะที่ 3 จากการสังเกตคะแนนของนักเรียนในการพูดหน้าชั้นเรียนมีความเหมาะสมมากขึ้นจากระยะที่ 1 และ 2 เห็นได้ว่านักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้เกือบหมดทุกข้อ ดังตารางที่ 3 แสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ การสังเกตพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ระยะทดลอง พบว่าภายหลังจากการฝึกพฤติกรรม นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้น อันดับ 1 คือ พูดตะกุกตะกัก อันดับ 2 คือ หลบสายตาผู้ฟัง และอันดับ 3 คือ มือสั่น ดังตาราง 4 แสดงความถี่ของพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนเป็นรายพฤติกรรมที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการทดลองโดยการให้ครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นเรียนของนักเรียนผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนช่วยกันสรุปและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนหลังจากนักเรียนออกไปพูดหน้าชั้นเรียนพบว่า ครูประจำชั้นและเพื่อนร่วมชั้นเรียนต่างชื่นชมและเห็นพัฒนาการการพูดหน้าชั้นเรียนของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและมีความมั่นใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนสูงขึ้นดังนั้นจึงควรนำวิธีการฝึกหรือนำโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนนี้ ไปใช้ในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

1.2 ในการนำโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนไปใช้ ผู้ฝึกจะต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ตลอดจนทั้งควรได้รับการฝึกเกี่ยวกับวิธีดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เข้าใจและมีความชำนาญก่อนนำไปใช้

1.3 ควรมีการติดตามผลการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน อย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากทดลองเป็นระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน ว่าความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนสูงขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงไร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมอื่นๆ เช่น การอภิปรายในห้องเรียน การปรับตัวในกลุ่มเพื่อน การสื่อสารกับกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา สุวรรณธาร. (2537). ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์ ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). การศึกษาคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัญจะนา พุ่มมาลา. (2534). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการใช้แรงเสริมทางสังคมที่มีต่อความกล้าในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร จิตรสุภกุล. (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ฉาย พัทธ์ศิริกุล. (2532). ผลของการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จอมขวัญ ทุ่มโฆง. (2540). ผลของการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ชิตชนก รุ่งแสง. (2541). ผลของกิจกรรมที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2525). มุสสารทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน เทศวานิช.(ม.ป.ป.). หลักการสอนทั่วไป. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2525). พูดได้ – พูดเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ทิศนา แคมมณี. (2519,กรกฎาคม-สิงหาคม). “การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน,” *ครุศาสตร์*. 6(2): 41-48
- . (2522). “ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน,”กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. บุรพาการพิมพ์.

- (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- ทัศนีย์ ทานตวณิช. (2519). *วาทกรรม: เอกสารคำสอนวิชาภาษาไทย103*. ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โทมัส,อาร์ เมอเร. (2535). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก.แปลและเรียบเรียงโดย ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ. (2551). *ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมที่มีต่อการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนทรงวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- นันทา ชุนภักดี. (2529). *การพูด*. มหาวิทยาลัยศิลปากร. ภาควิชาภาษาไทย. นครปฐม: ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- นพดล จันท์เพ็ญ. (2531). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิภา นิธยานน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ: จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2553). *สถิตินอนพาราเมตริก*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสงค์ ราชณสุข. (2530). *การพูดเพื่อประสิทธิผล*, ศูนย์หนังสือ มศว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). *การปรับพฤติกรรม:ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปราณี रामสูตร. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
- ผะอบ ไปชะกฤษณะ. (2532). *ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: บำรุงศาสตร์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2527). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณพิศ วาณิชการ. (2535). *การทำงานแบบกลุ่ม ฉบับพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. (2527). *การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสติไพบูลย์รัตนูปถัมภ์ จังหวัดชัยนาท* ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา สุภากุล. (2521). *การสื่อความเชิงใหม่*. โครงการตำรา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทนต์. (2510). *อิทธิพลสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก.*
- ละเอียด ชูประยูร (2534). *เทคนิคพฤติกรรมบำบัด.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตเอกสารโรงพยาบาล
- ลักษณะ สตะเวทิน. (2536). *หลักการพูด* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรรณณี โสมประยูร. (2534). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารีย์ ธีระจิตร. (2540, พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์). "ความรู้ทางสังคมศึกษาในระดับอนุบาล," *ครุศาสตร์.* 26(2): 50-54.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2520). *การแนะแนวในโรงเรียน.* ไทยวัฒนาพานิช.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. (2522). *การแสดงผลสัมฤทธิ์ในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษา* *ชั้นปีที่ 1.วิทยานิพนธ์ คม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วินัย ธรรมศิลป์. (2527). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับ* *นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย* *ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*
- วิภา มีสวัสดิ์. (2532). *การศึกษาผลของวิธีการกำจัดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบในการลด* *ความรู้สึกกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของนิสิต มศว.ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.* *มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*
- สวนิต ยมาภัย และ ธีรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์. (2533). *หลักการพูดขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: *ภาควิชาวาทยวิทยา คณะนิเทศศาสตร์.*
- สุจริต เพ็ชรขอบและสายใจ อินทร์มพรรย์. (2538). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. *กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- สุพรรณสิริ ขาวประเสริฐ. (2540). *ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการ* *พูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนาครก เขตภาษีเจริญ* *กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย* *ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*
- สุลินี อิมสว่าง. (2516). *การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครอง* *เด็กกลาง บางนา กับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการ* *ศึกษา ประสานมิตร.*
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาสิต. (2528) *การปรับพฤติกรรม.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- (2536). *ทฤษฎีและการปรับพฤติกรรม.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม=Theories and techniques in behavior* *modification.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สนิท ตั้งทวี. (2529). *การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Alberti Robert E.; & Michael L. Emmons. (1982). *A Guide to assertive Living: Your Perfect Right*. 4th ed. California: San Luis Obispo Impact.
- Bandura, Albert. *Social Learning Theory*. New Jersey : Prentice – Hall, 1977
- Bishop, Sue. (1996). *Develop your assertiveness / Sue Bishop*. London: Kogan Page.
- Cooper, John O., Heron, Timothy E.; & Heward, William L. (1987). *Applied Behavior Analysis*. New York: Macmillan.
- Fodor, Iris G. (1980). "The Treatment of Communication Problems With Assertiveness Training. In A Goldstien, and E.B. foa(eds). *Handbook of Behavioral Intervention: A Clinical Guide*. New York: Dell Publishing Co.
- Kazdin, Alan E. (2001). *Behavior Modification in Applied Settings*. Belmont, CA: Wadsworth.
- ShafteI, Fannic R; & George ShafteI. (1976). *Role Palaying for Social Value : Decision Making in the Social Studies*. Englewood cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.
- Taylor, John L.; & Rex Walford. (1974). *Simulation in the Classroom*. Middlesex. ,Marmonsworth; Penguin.
- Wilson-Brown, Gwynne. (1994). *The assertive teacher / Gwynne Wilson-Brown*. Aldershot, Hants, England: Arena ; Brookfield, Vt. : Ashgate Pub. Co.
- Wolpe, Joseph. (1973). *The Practice of Behavior Therapy*. 2nd ed. New York: Pergamon.

ภาคผนวก ก

- 1.แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน
- 2.แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน
- 3.โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน

ผู้ประเมิน.....วันที่.....
 ผู้ถูกประเมิน.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....เวลา.....

การพูดหน้าชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ขณะออกไปพูดหน้าชั้นเรียน โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ชัดเจนซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ภาษาถ้อยคำ (Verbal Language) ได้แก่
 - 1.1 ไม่พูดตะกุกตะกัก
 - 1.2 ไม่หยุดพูดกลางคัน
 - 1.3 พูดเสียงไม่สั่น
 - 1.4 ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป
2. ภาษาท่าทาง (Non- verbal Language) ได้แก่
 - 2.1 มือไม่สั่น
 - 2.2 ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
 - 2.3 ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย
 - 2.4 ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น

โปรด กาเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุน้ำหนักพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคนในช่อง ที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่ สำหรับความหมายของแต่ละด้านมีดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจำนวน 5 ครั้ง หรือมากกว่า
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจำนวน 4 ครั้ง
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจำนวน 3 ครั้ง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจำนวน 2 ครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจำนวน 1 ครั้ง

แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน

ผู้ประเมิน.....วันที่.....

ผู้ถูกประเมิน.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....เวลา.....

พฤติกรรม ที่ต้องสังเกต	พฤติกรรมที่นักเรียนแสดง ออกมา	ความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น				
		5	4	3	2	1
1. ภาษาถ้อยคำ						
	- หยุดพูดกลางคัน					
	- พูดเสียงสั่น					
	- พูดตะกุกตะกัก					
	- พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป					
2. ภาษาท่าทาง						
	- มือสั่น					
	- หลบสายตาผู้ฟัง					
	- แสดงอาการกระวนกระวาย					
	- ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ ควรจะเป็น					
รวม						

แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน

ครั้งที่..... วันที่.....

ผู้สังเกต..... เวลา.....

การพูดหน้าชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่เหมาะสมขณะออกไปพูดหน้าชั้นเรียนที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1.ภาษาถ้อยคำ ได้แก่ ไม่พูดตะกุกตะกัก ไม่หยุดพูด-กลางคัน เสียงพูดไม่สั้น จังหวะการพูดไม่ช้าหรือเร็วเกินไป 2.ด้านภาษาท่าทาง ได้แก่ มือไม่สั่น ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นช้ากว่าที่ควรจะเป็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ภาษาถ้อยคำ (Verbal Language) ได้แก่

- 1.1 ไม่พูดตะกุกตะกัก
- 1.2 ไม่หยุดพูดกลางคัน
- 1.3 เสียงพูดไม่สั้น
- 1.4 ไม่พูดช้าหรือเร็วเกินไป

2. ภาษา ท่าทาง (Non-Verbal Language) ได้แก่

- 2.1 มือไม่สั่น
- 2.2 ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
- 2.3 ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย
- 2.4 ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นช้ากว่าที่ควรจะเป็น

หมายเหตุ : การสังเกตใช้เวลา 50 นาที โดยแบ่งสังเกตคนละ 5 นาที มีเกณฑ์การบันทึก ดังนี้
 0 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนสูง
 1 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนต่ำ

แบบบันทึกการพูดหน้าชั้นเรียน

ครั้งที่..... วันที่.....

ผู้สังเกต..... เวลา.....

นักเรียนคนที่	เวลา (นาที)	พฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน								รวม
		ภาษาถ้อยคำ				ภาษาท่าทาง				
		พูดตะกุกตะกัก	หยุดพูดกลางคัน	เสียงพูดสั้น	พูดช้าหรือเร็วเกินไป	มือสั้น	หลบสายตาผู้ฟัง	แสดงอาการกระวนกระวาย	ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น	
		1	1	1	1	1	1	1	1	8
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

หมายเหตุ 1. พูดคนละ 5 นาที

2. จับฉลากในการออกไปพูดหน้าชั้นเรียน

.....ผู้สังเกต

ตารางสรุปโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ครั้งที่	เรื่อง	เทคนิค
ครั้งที่ 1	การปฐมนิเทศ	สร้างสัมพันธภาพ
ครั้งที่ 2	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ มือไม่สั่น	เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 3	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง	เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 4	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบตาผู้ฟัง	เทคนิคบทบาทสมมติ
ครั้งที่ 5	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย	เทคนิคบทบาทสมมติ
ครั้งที่ 6	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นเรียนซ้ำ กว่าที่ควรจะเป็น	เทคนิคบทบาทสมมติ
ครั้งที่ 7	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก	เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 8	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน	เทคนิคบทบาทสมมติ
ครั้งที่ 9	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั่น	เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 10	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป	เทคนิคบทบาทสมมติ
ครั้งที่ 11	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป	เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 12	ปัจฉิมนิเทศ	

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 1

เรื่อง	ปฐมนิเทศ
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบเทคนิคต่าง ๆ ในการพูดหน้าชั้นเรียน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนทุกคนที่ต้องปฏิบัติ 3. เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน
เทคนิคที่ใช้	สร้างสัมพันธภาพ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษรูปหัวใจแต่ละดวงแบ่งครึ่งเป็น 2 ส่วน ให้มีจำนวนเท่ากับนักเรียน รูปหัวใจซึ่งหัวใจแต่ละดวงจะแบ่งแตกต่างกัน 2. แบบการสัมภาษณ์เพื่อน
วิธีดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเองทีละคน 2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรม “ครึ่งหนึ่งของหัวใจ” มีขั้นตอนดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนกระดาษรูปหัวใจผ่าซีกให้นักศึกษาคนละชิ้น 2.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาทุกคนออกไปหาชิ้นส่วนหัวใจที่เหลือ ซึ่งเมื่อต่อกันแล้วต้องได้รูปหัวใจที่เต็มดวงถูกต้อง 2.3 เมื่อพบคู่หัวใจแล้วให้นักเรียนนั่งสัมภาษณ์ซึ่งกันและกันคนละ 5 นาที 3. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเอง และทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัย ชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกพัฒนาการพูดที่มีต่อการพูดหน้าชั้นเรียน 4. ผู้วิจัยแจกและชี้แจงตารางกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนอธิบายเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึก 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้จากการเข้ากลุ่มครั้งนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มครึ่งหนึ่งของหัวใจ 2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นซักถาม และการสรุปของนักเรียน

แบบการสัมภาษณ์เพื่อน

ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี/.....

ลำดับที่	เรื่อง	บันทึก
1	ชื่อ - นามสกุล (ชื่อเล่น) ห้องที่เรียน	
2	งานอดิเรก	
3	ชอบ / ไม่ชอบ สัตว์ชนิดใด	
4	วิชาที่ชอบเรียนที่สุด เพราะเหตุใด	
5	ความรู้สึกที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้	
6	ความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนรูปหัวใจ	

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 2

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ มือไม่สั่น
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักศึกษาฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ มือไม่สั่น
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคแม่แบบ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	แม่แบบแสดงท่าทางผ่อนคลายกล้ามเนื้อ
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แม่แบบแสดงท่าทางผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมือไม่สั่น มีขั้นตอนดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยติดตามการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้ว เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติ ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ มือไม่สั่น และผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพฤติกรรมที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ มือไม่สั่น พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นร่วมกัน</p> <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u></p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ มือไม่สั่น ว่ามีความสำคัญอย่างไร</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ ผู้วิจัยเป็นแม่แบบออกไปสาธิตวิธีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อหน้าชั้นเรียน ให้นักเรียนได้ดูเป็นแบบอย่าง และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบจากนั้นให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ และฝึกปฏิบัติตาม</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยให้นักเรียนได้วิจารณ์ สรุปผลที่ได้จากการฝึกพฤติกรรมตามแม่แบบ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกครั้งนี้จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากการใช้วิธีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ก่อนที่จะไปพูดหน้าชั้นเรียน</p>

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลับไปฝึกปฏิบัติทำทางผ่นคลายกล้ามเนื้อ
เพิ่มเติมเป็นการบ้าน

- การประเมินผล**
- 1.สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ในการปฏิบัติตามวิธีการผ่นคลายกล้ามเนื้อ
 - 2.สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับการพูดหน้าชั้นเรียน
ด้านภาษาท่าทาง คือ มือไม่สั่น

วิธีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

เลือกนั่งในท่าที่สบาย คลายเสื้อผ้าให้หลวมถอดรองเท้า หลับตา ทำใจให้ว่าง ตั้งสมาธิอยู่ที่ส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อสลับกันไปประมาณ 10 ครั้ง โดยระยะเวลาที่เกร็งให้นับ 1-5 และระยะเวลาที่ผ่อนคลายนับ 1-10 ทำดังนี้

1. มือและแขนขวา โดยกำมือ เกร็งแขน แล้วคลาย
2. มือและแขนซ้าย โดยทำเช่นเดียวกันกับข้อ 1 และขณะกำมือระวังอย่าให้เล็บจิกเนื้อตัวเอง
3. หน้าผาก โดยเลิกคิ้วสูงแล้วคลาย ขมวดคิ้วแล้วคลาย
4. ตา แก้ม จมูก โดยหลับตาแน่น ย่นจมูกแล้วคลาย
5. ขากรรไกร ลิ้น ริมฝีปาก โดยกัดฟัน ใช้ลิ้นดันเพดานปากแล้วคลาย เม้มปากแน่นแล้วคลาย
6. คอ โดยก้มหน้าให้คางจรดคอแล้วคลาย เงยหน้าจนสุดแล้วคลาย
7. ออก ไหล่ และหลัง โดยหายใจเข้าลึกๆ กลั้นไว้แล้วคลาย ยกไหล่สูงแล้วคลาย
8. หน้าท้อง โดยแขม่วท้องแล้วคลาย
9. ก้น โดยขมิบก้นแล้วคลาย
10. เท้าและขาขวา โดยเหยียดขาขวอนิ้วเท้าแล้วคลาย เหยียดขากระดกปลายเท้าแล้วคลาย
11. เท้าและขาซ้าย โดยทำเช่นเดียวกันกับข้อ 10

เมื่อคุ้นเคยกับการผ่อนคลายแล้ว ให้ฝึกคลายกล้ามเนื้อได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องเกร็งก่อน และอาจเลือกคลายกล้ามเนื้อ เฉพาะส่วนที่เป็นปัญหาเท่านั้นก็ได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องคลายกล้ามเนื้อทั้งตัว จะช่วยให้ใช้เวลาน้อยลงและสะดวกมากขึ้น

แหล่งข้อมูล : www.ramaclinic.com

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 3

- เรื่อง** การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
- วัตถุประสงค์** เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนได้เหมาะสมด้านท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
- เทคนิคที่ใช้** เทคนิคแม่แบบ เทคนิคการชี้แนะ การให้แรงเสริมทางบวก และการให้ไปฝึกเป็นการบ้าน
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** แผนภูมิการฝึกบังคับสายตา
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการฝึกครั้งนี้ คือ เทคนิคแม่แบบ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้
- ขั้นที่ 1 ขั้นนำ**
- 1.1 ผู้วิจัยติดตามผลที่มอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติมท่าทางผ่อนคลายกล้ามเนื้อโดยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันแสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ
 - 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำ** ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการพัฒนาความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็น
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ**
- 2.1 ผู้วิจัยเตรียมแผนภูมิเกี่ยวกับตำแหน่งการบังคับสายตา คือ

บน	→	กลาง,	ล่าง	→	กลาง
ซ้าย	→	กลาง,	ขวา	→	กลาง
ขวาบน	→	กลาง,	ขวาล่าง	→	กลาง
ซ้ายบน	→	กลาง,	ซ้ายล่าง	→	กลาง
 - 2.2 ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนที่เหมาะสม ด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ว่ามีความสำคัญอย่างไร

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกมองตามแม่แบบ

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกครั้งนี้จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือไม่หลบสายตาผู้ฟัง

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง เพิ่มเติมเป็นการบ้าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

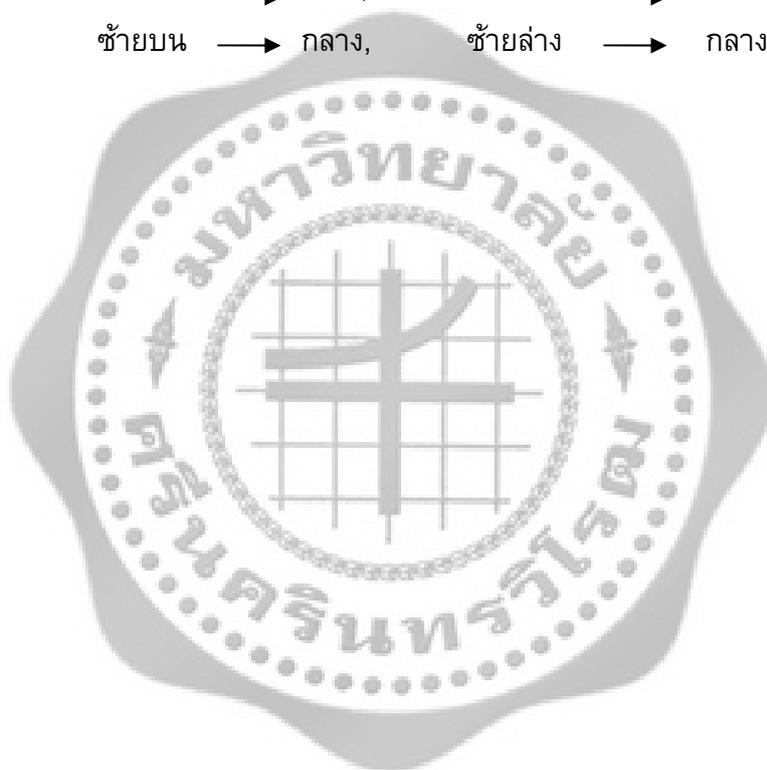
ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง จากการแผนภูมิการบังคับสายตา

- การประเมินผล**
1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ในการปฏิบัติตามแผนภูมิการบังคับสายตา
 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ หลบสายตาผู้ฟัง

เอกสาร
เรื่อง ไม่หลบสายตาผู้ฟัง

แผนภูมิเกี่ยวกับตำแหน่งการบังคับสายตา

บน	→	กลาง,	ล่าง	→	กลาง
ซ้าย	→	กลาง,	ขวา	→	กลาง
ขวาบน	→	กลาง,	ขวาล่าง	→	กลาง
ซ้ายบน	→	กลาง,	ซ้ายล่าง	→	กลาง

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 4

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
วัตถุประสงค์	<p>1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟังที่ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟังเพิ่มเติม</p>
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคการชี้แนะ การให้แรงเสริมทางบวก
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เรื่อง “พูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการฝึกครั้งนี้ คือ เทคนิคบทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้
	<u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u>
	<p>1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง</p> <p>1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง</p>
	<u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u>
	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และเตรียมบทบาทสมมติเรื่อง “พูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ” เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ว่ามีความสำคัญอย่างไร
	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง
	2.1 ชั้นเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงจำนวน 2 คน (ถ้าไม่มี อาสาสมัครจะใช้วิธีสุ่มหยิบชื่อนักเรียนออกมา)
	2.2 การจัดฉากการแสดง ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้นักเรียนอาสาสมัครอ่านเพื่อจัดฉากให้เหมาะสม
	2.3 ชั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้ สังเกตการณ์และบันทึกพฤติกรรมของผู้แสดงและเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างแสดง

2.4 การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์จำลองเรื่อง พุดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิเคราะห์การแสดง หลังจากแสดงจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของแต่ละคนว่ามีความสำคัญอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม การชี้แนะ และใช้แรงเสริมทางบวก ควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง ผู้วิจัยให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงความสามารถได้อย่างถูกต้องและฝึกซ้อมเพิ่มเติมให้แก่เด็กที่แสดงความสามารถไม่ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากบทบาทเรื่อง “พุด อย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ”

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

- 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง
- 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง เพิ่มเติมเป็นการบ้าน

- การประเมินผล**
- 1.สังเกตจากความสนใจในการร่วมกิจกรรม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองเรื่อง “พุด อย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ”
 - 2.สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบข้อซักถาม สรุปการแสดงของนักเรียน สถานการณ์จำลอง เรื่อง “พุด อย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ”

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “พูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ”

ในงานเลี้ยงฉลองปีใหม่ มีนักเรียนสองคนกำลังสนทนากันอยู่

ซี แคทซีมีเรื่องไม่ค่อยสบายใจเลย

แคท อะไรหรือที่ไม่สบายใจหะ

ซี ซึ่กั้ลั้วว่าถ้าพูดไปแล้วแคทอาจไม่เข้าใจเราก็ได้

แคท เล่าให้เราฟังก่อนก็ได้เพราะเราเพื่อนกันนี่หน้า

ซี ก็เรื่องที่เพื่อนคนอื่น ๆ ทว่าเราไปชอบแฟนแคทหะเราไม่สบายใจเลย
เรากั้ลั้วว่าแคทจะเข้าใจเราผิด

แคท แคทรู้ว่่าซีไม่ได้คิดอะไรกับแฟนแคทใช่ป่าว ถึงได้ไม่สบายใจขนาดนี้

ซี แคทเข้าใจเรารึป่าว...เราไม่ยากเสียเพื่อนดี ๆ อย่างแคทแน่นอน

แคท ซีไม่ต้องกังวลนะเราเป็นเพื่อนกันเรื่องแค่นี้เองเราเข้าใจซี

ซี ขอบใจนะแคท...

(ที่มา: ลักษณ์า ดารามาตร์)

การใช้สายตาในขณะที่พูด

คำกล่าวที่ว่า ดวงตาเป็นหน้าต่างแห่งหัวใจ (The eyes are windows of the mind) ย่อมเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ความคิดความรู้สึกของคนเรานั้นมักจะปรากฏทางสายตา ดังนั้นคนที่ช่างสังเกตจึงมักจะล่วงรู้ความคิดของผู้อื่นโดยสังเกตจากดวงตาในขณะที่พูด สายตาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การใช้สายตาประกอบการพูดมีหลักปฏิบัติดังนี้

หลักการใช้สายตาประกอบการพูด

1. ขณะเดินขึ้นเวที ควรมองไปยังแท่นพูด ไม่ควรก้มมองที่พื้นหรือเพดาน หรือมองซ้ายมองขวาด้วยอาการตื่นเวที หรือถ้าจะมองไปยังผู้ฟังก็ควรมองด้วยสายตาที่เป็นมิตรและมีความมั่นใจ
2. เมื่อเดินถึงแท่นพูด ให้มองไปยังผู้ฟังทุกคน หยุดนิตหนึ่งเพื่อเป็นการเตือนผู้ฟังด้วยสายตา จากนั้นก็เริ่มกล่าวคำปฏิสันถาร
3. ขณะที่พูด ควรมองผู้ฟังให้ทั่ว โดยมองไปทางซ้ายบ้าง ขวาบ้าง มองด้านหน้า จุดกลาง หรือด้านหลัง การเปลี่ยนจุดมองควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ อย่าให้ผู้ฟังรู้สึกผิดสังเกต
4. เมื่อกำลังสรุป ควรมองผู้ฟังให้ทั่วอีกครั้งหนึ่งก่อนลงจากเวที เพราะอาจจะมีใครสงสัยหรือซักถาม หากไม่มีใครซักถาม กล่าวคำสวัสดิ์อำลาผู้ฟังด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม

ข้อควรระวังในการใช้สายตาประกอบการพูด

1. ไม่ควรมองจุดใดจุดหนึ่งหรือมองผู้ฟังคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะอาจจะทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่ได้พูดกับผู้ฟังทั้งหมด
2. ไม่ควรหลบตาลงต่ำ เงยหน้ามองเพดาน มองออกนอกห้อง หรือมองข้ามหัวผู้ฟังไปยังผนังห้อง
3. ไม่ควรเหลือบมองบันทึกเตรียมการพูดบ่อยครั้ง เพราะจะทำให้ผิดสังเกต และเบนความสนใจของผู้ฟัง
4. ไม่ควรมองผู้ฟังด้วยหางตา ขมวดคิ้วตาขุ่นเขียวเมื่อไม่พอใจ ทำตากรุ่มกริม หรือชำเลื่องดูนาฬิกาบ่อยๆจนเป็นที่สังเกตได้

สายตาเป็นสิ่งสำคัญในการพูด การกล่าวปราศรัยกับผู้ฟังในขณะที่พูดยอมแสดงถึงความบริสุทธิ์ใจ และความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง ดังคำกลอนที่ว่า...

อันดวงตาคือหน้าต่างของดวงจิต
คิดชั่วช้าตาก็บอกความนัย

หากความคิดงามงดงามตาสดใส
คิดอย่างไรใจมันบอกออกทางตา

แหล่งอ้างอิง:

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิตร. หลักการพูด. สงขลา : ภาควิชาสารัตถศึกษา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2541

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 5

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หลบสายตาผู้ฟัง 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคการชี้แนะและการให้แรงเสริมทางบวก
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร บทบาทสมมติ นิทานเรื่อง. กระดาษกับเต๋าฉบับ MBA
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน คือ แสดงอาการกระวนกระวาย <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u></p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยเตรียมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย ว่ามีความสำคัญอย่างไร 2.2 ขั้นเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง (ถ้าไม่มีอาสาสมัครจะใช้วิธี สุ่มหยิบชื่อนักเรียนออกมา) 2.3 การจัดฉากการแสดง ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้นักเรียนอาสาสมัครอ่านเพื่อจัดฉากให้เหมาะสม 2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์และบันทึกพฤติกรรมของผู้แสดงและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างแสดง

2.5 การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 3. ขั้นวิเคราะห์การแสดง หลังจากแสดงจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของแต่ละคนว่ามีความสำคัญอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม การชี้แนะ และใช้แรงเสริมทางบวก ควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความสามารถในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย โดยผู้วิจัยให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงความสามารถได้อย่างถูกต้องและฝึกซ้อมเพิ่มเติมให้แก่เด็กที่แสดงความสามารถไม่ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากการฝึกพฤติกรรมความกล้าแสดงออกเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย

ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดง อาการกระวนกระวายเป็นการบ้าน

- การประเมินผล**
- สังเกตจากการแสดงบทบาทและการแสดงความสนใจขณะสังเกตเพื่อนแสดงบทบาทสมมติ นิทานเรื่อง. กระทบกับเต้าฉบับ MBA
 - สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถามและการสรุปของ นักเรียน ในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ ไม่แสดงอาการกระวนกระวาย

เอกสาร นิทานเรื่อง “กระต่ายกับเต่า”

กาลครั้งหนึ่ง เจ้าเต่ากับกระต่ายเถียงกันว่าใครเร็วกว่ากัน ทั้งคู่จึงตกลงที่จะวิ่งแข่ง ทั้งคู่จึงกำหนดเส้นทางแข่งและเริ่มการแข่งขัน เจ้ากระต่ายนำโด่งมาไกลก็เลยชะล่าใจ คิดว่าพักผ่อนได้ ต้นไม้ซีกกะแป็บหนึ่งก่อนแข่งต่อก็คงดี ไป ๆ มา ๆ ถึงวงลี้ ตื่นมาอีกที่เจ้าเต่าก็คว้าแชมป์ไปแล้ว เจ้ากระต่ายหันหลังยาวก็รีบจ้อยตามระเบียบที่แพ้ มันจึงค้นหาจุดอ่อนของตนเองมันก็พบว่าความมั่นใจในตนเองเกินไปบวกกับความขี้เกียจของมันนั่นแหละที่ทำให้แพ้ ถ้ามันไม่เผลอหลับชะอย่าง เต่าหน้าไหนจะเอาชนะมันได้ มันจึงขอแก้ตัวใหม่อีกครั้ง และครั้งนี้ เจ้าเต่าโดนทิ้งไม่เห็นฝุ่น กระต่ายชนะขาดลอยแน่คราวนี้ ถึงตาเจ้าเต่ามาหาจุดบกพร่องของตัวเองบ้าง และมันก็พบว่า เป็นไปไม่ได้เลยที่มันจะชนะเจ้ากระต่ายในเส้นทางวิ่งแบบที่เป็นอยู่ มันก็คิดอยู่ซึกครู่หนึ่งก็ไปทำกระต่ายแข่งใหม่ แต่ขอเปลี่ยนเส้นทางวิ่งชะหน่อย เจ้ากระต่ายก็ว่าย่อมได้อยู่แล้วเพ่ พอการเริ่มแข่งเริ่มปั๊บ (ตอนนี้ผู้เล่าต้องลากเส้นจุดแข่งขันเป็นรูปสามเหลี่ยม) เจ้ากระต่ายก็ใส่เกียร์ห้า ออกไปเต็มสปีดเลย (ตอนนี้ผู้เล่าต้องลากเส้นแสดงการวิ่งของกระต่าย) จนกระทั่งไปถึงระหว่างทาง“เฮ้ย!!! เวิร์กรรมต้องข้ามแม่น้ำ ทำไงล่ะคราวนี้ เส้นชัยอยู่ไม่ห่างจากฝั่งตรงข้ามเท่าไรเลย เจ้ากระต่ายมัวแต่งัวจะทำไมดี จนเจ้าเต่าคืบคลานมาทันแล้วก็จ้อมลงน้ำว่ายข้ามฝั่งไปเข้าเส้นชัย (ผู้เล่าต้องวาดรูปเส้นชัยซึ่งติดธงและเหล่าสัตว์ทั้งหลาย โดยจุดเป็นวงกลมเท่านั้นก็พอ)

จากวิธีการนี้ รูปที่วาดไปด้วยระหว่างเล่านิทานนั้น ผลสุดท้ายจะกลายเป็นรูปปลา ซึ่งไม่เกี่ยวกับนิทาน ที่เล่าเลย แต่เป็นการดึงความสนใจไม่ให้วอกแวกให้มีสมาธิอยู่กับบทบาทที่กำลังแสดงอยู่ และเป็นการเพิ่มความสนใจในการคาดเดาของผู้ฟังด้วยว่า รูปที่ผู้เล่ากำลังวาดอยู่นั้นจะเป็นรูปอะไร อีกทั้งการเล่านิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าก็สอดคล้องกับการที่กระตุ้นใจทำอะไรแล้วควรใช้ความคิดและพิจารณาแต่อย่ารอช้าอาจทำให้พลาดโอกาสต่างๆได้เช่นกันเป็นการเชื่อมโยงในการทำกิจกรรมในครั้งที่ 5 เรื่องการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือไม่ออกไปพูดหน้าชั้นเรียนซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 6

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นเรียนซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่แสดงอาการ กระวนกระวาย 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคการชี้แนะและการให้แรงเสริมทางบวก
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร บทบาทสมมติ ไม่รอช้า...หนูทำได้
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน คือ ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u></p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยเตรียม เอกสาร บทบาทสมมติ ไม่รอช้า...หนูทำได้</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นเรียนซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น ว่ามีความสำคัญอย่างไร 2.2 ขั้นเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง (ถ้าไม่มีอาสาสมัครจะใช้วิธี สุ่มหยิบชื่อนักเรียนออกมา) 2.3 การจัดฉากการแสดง ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้นักเรียนอาสาสมัครอ่านเพื่อจัดฉากให้เหมาะสม 2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ และบันทึกพฤติกรรมของผู้แสดง และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างแสดง

2.5 การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติที่ได้รับ **ขั้นตอนที่ 3** ชั้นวิเคราะห์การแสดง หลังจากแสดงจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของแต่ละคนว่ามีความสำคัญอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ และการแสดงนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้ การชี้แนะ และให้แรงเสริมทางบวก ควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการพัฒนาการพูด หน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทางคือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยผู้วิจัยให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมได้เหมาะสม เช่น จังหวะในการพูด ไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไป การใช้สายตา การใช้ท่าทาง และฝึกซ้อมเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนที่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ไม่รอช้า หนูทำได้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากการฝึกพฤติกรรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ท่าทาง คือไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ ควรจะเป็น

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็นเป็นการบ้าน

การประเมินผล 1.สังเกตจากการแสดงบทบาทและการแสดงความสนใจขณะสังเกตเพื่อนแสดงบทบาทสมมติ ไม่รอช้า..หนูทำได้

2.สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถามและการสรุปของนักเรียน เรื่องพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นเรียนซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น และบทบาทสมมติ ไม่รอช้า หนูทำได้

บทบาทสมมติพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน
ด้านภาษาท่าทาง : ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น

ไม่รอช้า....หนูทำได้

สถานการณ์สมมติ

ในชั่วโมงภาษาไทย ครูให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน คนละ 5 นาที โดยมี นายรักเวลา ออกมาพูดคนแรก แต่ใช้เวลานานกว่าจะออกมา จนครูต้องเรียกซ้ำอีก เปรียบเทียบกับนางสาวยิ้มหวาน ซึ่งออกมาทันทีที่ครูเรียก ทำให้เพื่อน ๆ ปรบมือให้ และครู ชมเชยนางสาวยิ้มหวาน

บทบาทของครู

ในชั่วโมงภาษาไทย ครูให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ซึ่งได้สั่งให้ไปในครั้งที่แล้วเมื่อนักเรียนรายงานเสร็จ ครูจึงให้คำชมเชยกับนางสาวยิ้มหวาน ที่ออกมาพูดหน้าชั้นทันทีที่ครูเรียก มีความพร้อมไม่ต้องให้เพื่อนรอนาน

บทบาทของนายรักเวลา

ออกไปรายงานหน้าชั้นเรียนช้า โดยต้องให้ครูเรียกซ้ำถึง 2 – 3 ครั้ง

บทบาทของนางสาวยิ้มหวาน

รีบออกไปรายงานหน้าชั้นเรียนทันทีที่ครูเรียก

บทบาทของเพื่อน

ปรบมือให้ขณะที่ นางสาวยิ้มหวาน รีบออกมารายงานทันทีที่ครูเรียก

(ที่มา : นางสาวลักขณา ดารามาตร์)

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 7

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำกว่าที่ควรจะเป็น 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคเทคนิคแม่แบบ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร จิตสไลด์ ยี่มง่าย หัวเราะเก่ง
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ การพูดตะกุกตะกัก มีลักษณะเช่นไร 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสดงพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก ซึ่งเทคนิคในการฝึกครั้งนี้ คือ เทคนิคแม่แบบ เทคนิคการชี้แนะ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้แรงเสริมทางบวกซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบ เรื่องที่แม่แบบใช้ในการพูดครั้งนี้คือ จิตสไลด์ ยี่มง่าย หัวเราะเก่ง โดยใช้เวลา 5 นาที และให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับตัวแบบที่แสดงถึงพฤติกรรมด้านบวก ได้แก่ การไม่พูดตะกุกตะกัก และพฤติกรรมด้านลบ ได้แก่ การพูดตะกุกตะกัก ว่าเป็นอย่างไร และนักเรียนควรจะพูดตามพฤติกรรมด้านไหนถึงจะถูกต้อง ในระหว่างที่นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการชี้แนะ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ และแสดงความ คิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักเรียนเลียนแบบ ผู้วิจัยให้แรงเสริม ทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง ส่วนนักเรียนที่ดูตัวแบบ แล้วแต่ยังแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยให้การชี้แนะ และทำการฝึกซ้อม พฤติกรรมที่เลียนแบบอีกครั้ง และให้แรงเสริมทางบวก หลังจากที่นักเรียนแสดง พฤติกรรมได้ดีขึ้น

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกครั้ง นี้ จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก และฝึกเพิ่มเติม เป็นการบ้าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกพฤติกรรม การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก

การประเมินผล 1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงตามแม่แบบ จิตสไตส์ ยิ้มง่าย หัวเราะเก่ง

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถามและการ สรุปของ นักเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก

เอกสาร จิตสไตน์ ยิ้มง่าย หัวเราะเก่ง

การยิ้มและหัวเราะร่างกายจะผลิตฮอร์โมน "ความสุข" ชื่อ เอนเดอร์ฟิน สามารถเป็นอาวุธร้ายที่จะต่อสู้กับความกลัว ความเครียด คนที่สามารถมองเห็นด้านที่สดใสของชีวิตและมองโลกในแง่ดี ไม่มีทางที่จะเจ็บป่วยเพราะความเครียดได้แน่ และคนที่ตั้งใจยิ้มทุกครั้งที่มีโอกาส ก็คือ คนที่รู้จักช่วยตัวเอง รู้สึกผ่อนคลาย การหัวเราะทำให้ระบบการย่อยอาหารดีขึ้น ทำให้ทุกระบบในร่างกายผ่อนคลาย และทำให้การไหลเวียนของโลหิตดีขึ้น ช่วยบรรเทาความกังวลและความเจ็บปวด เสียงหัวเราะนี้เป็นยาแรงรับประสาทที่ดีที่สุดในโลก เมื่อคนเราสามารถหัวเราะให้กันและกันได้ ก็จะหายจากอาการประหม่า และรอยยิ้มทำให้คนใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าเดิม

การยิ้มและหัวเราะแสดงให้เห็นถึงบุคลิกเอื้อเพื่อและอบอุ่น

1. เวลาที่เรายิ้ม จะใช้กล้ามเนื้อหลักเพียงส่วนเดียวเท่านั้น แต่ในขณะที่เราแสดงอารมณ์ โศกเศร้าหรือโมโหนั้น เราต้องใช้กล้ามเนื้อหลายส่วน
2. การยิ้มช่วยให้คนเราสววยขึ้น มีเสน่ห์ กระปรี้กระเปร่า และอ่อนโยนอยู่เสมอ การยิ้มสามารถทำลายแรงกดดันในสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วย มนุษย์วิทยาสังเกตพบว่า
3. การยิ้มเห็นได้ชัด ไกลตั้ง 45 เมตร ในขณะที่อารมณ์อื่นๆ ต้องเข้าไปใกล้ๆ ถึงจะเห็น
4. มนุษย์รู้จักยิ้มให้กันตั้งแต่สมัยยุคหิน การยิ้มเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งต่อวงสังคม ต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ คนที่ยิ้มง่ายนั้น จะสมบูรณ์ทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจ สร้างฮอร์โมนบางชนิด และมีผลโดยตรงต่อการเต้นของหัวใจและความดันโลหิต

การยิ้มใช้กล้ามเนื้อบนใบหน้าเพียงส่วนเดียวเท่านั้น คือ กล้ามเนื้อขากรรไกร ซึ่งเริ่มตั้งแต่กระดูกแก้มมาจดมุมปาก แต่ในทางกลับกัน การแสดงความรู้สึกโศกเศร้า หรือรังเกียจ ต้องใช้กล้ามเนื้ออย่างน้อย 2 ส่วน ทำให้ใบหน้าบิดเบี้ยว ยิ่งแสดงความรู้สึกโกรธซึ่งหรือเป็นทุกข์มากเท่าไร ก็ต้องใช้กล้ามเนื้อมากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้สีหน้าที่ยิ้มแย้ม จึงแสดงได้ง่ายที่สุดด้วย

เวลาที่คนเราโกรธ หรือมีกิริยาก้าวร้าว ร่างกายจะผลิตสารอะดรีนาลีนออกมามาก ทำให้พร้อมที่จะทำอะไรรุนแรงในทันทีแต่เวลาที่คนยิ้ม ระบบทุกอย่างในร่างกายจะผ่อนคลาย การทดลองต่างๆ ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า การยิ้มเป็นการแสดงความรู้สึกอย่างเดียว ที่ทำให้ระบบภายในร่างกายผ่อนคลายลง ส่วนอารมณ์ที่เป็นไปในทางลบ การเต้นของหัวใจและความดันโลหิตพุ่งสูงขึ้นทันที

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 8

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่พูดตะกุกตะกัก ที่ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคการชี้แนะ และการให้แรงเสริมทางบวก
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร บทบาทสมมติ เรื่อง เตรียมตัวมาดี
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนาซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษา ถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน และให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนเคยประสบพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น</p> <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u></p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ เตรียมบทบาทสมมติตามสถานการณ์การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน เอกสาร บทบาทสมมติ เรื่อง เตรียมตัวมาดี</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง</p> <p>2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมกรพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน ว่ามีความสำคัญอย่างไร</p> <p>2.2 ขั้นเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง (ถ้าไม่มีอาสาสมัครจะ ใช้วิธี สุ่มหยิบชื่อนักศึกษาออกมา)</p> <p>2.3 การจัดฉากการแสดง ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้นักเรียนอาสาสมัครอ่าน เพื่อจัดฉากให้เหมาะสม</p> <p>2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบันทึกพฤติกรรมของผู้แสดงและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างแสดง</p> <p>2.5 การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติที่ตนได้รับ</p>

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นวิเคราะห์การแสดง หลังจากแสดงจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของแต่ละคนว่ามีความสำคัญอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่า ใครแสดงดีหรือไม่ และการแสดงนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม การชี้แนะ และให้แรงเสริมทางบวก ควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน โดยผู้วิจัยให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และฝึกซ้อมเพิ่มเติมให้แก่เด็กที่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องเตรียมตัวมาดี และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ชั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมการให้ความสนใจชมการแสดงตามบทบาทสมมติ เรื่อง เตรียมตัวมาดี
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของ นักเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือไม่หยุดพูดกลางคัน

เอกสาร

บทบาทสมมติการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาถ้อยคำ : ไม่หยุดพูดกลางคัน เรื่อง เตรียมตัวมาดี

สถานการณ์สมมติ

ในช่วงโม่งภาษาไทย ครูให้นักเรียน 3 คน คือ นางสาวเตรียมพร้อม นายสมภพและนายदनัย ออกมาเล่าเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษามา โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าแล้ว และนางสาวเตรียมพร้อมออกมาเล่าเรื่องเป็นคนแรกด้วยอาการปกติ และเล่าเรื่องราวได้นำฟังทำให้เพื่อนๆให้ความสนใจดี ต่อมานายสมภพก็ออกมาเล่าเรื่องที่เตรียมมาเป็นอย่างดี ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน และคนสุดท้ายนายदनัย ซึ่งเตรียมการพูดมาไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ก็ออกมาเล่าเรื่องโดยที่จำเรื่องที่เล่าไม่ค่อยได้ จึงพูดแล้วหยุดพูดเป็นช่วงๆใช้เวลานาน ๆกว่าจะคิดออก เพื่อนในห้องจึงนั่งเงยบ และมีเสียงนายทักษะแขวมาว่า คิดออกแล้วปลุกด้วยนะ จึงมีเสียงหัวเราะเฮ้อออกมา เมื่อนายदनัยเล่าเรื่องจบ ครูจึงแนะนำว่า ควรเตรียมตัวให้พร้อมกว่านี้ เพราะถ้าจำเรื่องที่พูดไม่ได้ ก็จะต้องหยุดพูดกลางคันซึ่งทำให้คนฟังเบื่อหน่ายได้ และชมนางสาวเตรียมพร้อม กับนายสมภพ ว่ามีความตั้งใจดี เล่าเรื่องได้นำฟัง และขอให้ทำได้ดีอย่างนี้ทุกครั้ง

บทบาทของครู

ให้นักเรียนมาเล่าเรื่องที่ได้รับมอบหมาย และแนะนำให้นายदनัย ฝึกพูดให้มากขึ้นและชมนางสาวเตรียมพร้อมกับนายสมภพว่าตั้งใจทำได้ดีแล้ว ขอให้รักษาความดีไว้

บทบาทของนางสาวเตรียมพร้อม

ออกไปเล่าเรื่องที่ได้รับมอบหมายหน้าห้องที่ได้เตรียมตัวมาอย่างดี

บทบาทของนายสมภพ

ออกไปเล่าเรื่องที่ได้รับมอบหมายหน้าห้องได้อย่างน่าสนใจ สร้างสีสันบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน

บทบาทของนายदनัย

ออกไปเล่าเรื่องที่ได้รับมอบหมายหน้าห้องแบบติดๆขัดๆ ลืมเนื้อเรื่องก็หยุดพูดไปเฉยๆ เพราะขาดการเตรียมตัวที่ดี

บทบาทของเพื่อน

นั่งฟังเพื่อนพูด และมีอารมณ์คล้อยตาม

บทบาทของนายทักษะ

พูดแขวนายदनัยว่า คิดออกแล้วปลุกด้วยนะ

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 9

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น
วัตถุประสงค์	1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่หยุดพูดกลางคัน ที่ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคแม่แบบ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสารการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาถ้อยคำ เสียงพูดไม่สั้น เพลงประจำโรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า และข้อควรปฏิบัติเพื่อขจัดความประหม่า
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ เทคนิคการชี้แนะและการฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้แรงเสริมทางบวก โดยใช้การร้องเพลงประจำโรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยติดตามผลงานที่มอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเป็นการบ้าน โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ
- 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมความกล้าแสดงออก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก

ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสดงพฤติกรรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น ซึ่งเทคนิคในการฝึกครั้งนี้คือ เทคนิคแม่แบบ เทคนิคการชี้แนะ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้แรงเสริมทางบวกซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น ว่ามีความสำคัญอย่างไร และผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงพูดไม่สั้น ที่นักศึกษาเคยประสบมา พร้อมทั้งให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นเสนอแบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบ เรื่องที่แม่แบบใช้ในการพูดครั้งนี้คือ “ข้อควรปฏิบัติ เพื่อขจัดความประหม่า” และ เพลงประจำโรงเรียนสารสาสน์วิเทศมเกล้าโดยใช้ เวลา 5 นาที และให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับตัวแบบ ที่แสดงถึงพฤติกรรมด้านบวก ได้แก่ เสียงพูดไม่สั่น และพฤติกรรมด้านลบ ได้แก่ เสียงพูดสั่น ว่าเป็นอย่างไร และนักเรียนควรจะพูดตามพฤติกรรมไหนถึงจะ ถูกต้องในระหว่างที่นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการ ชี้แนะ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ และแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักเรียนเลียนแบบ ผู้วิจัยให้แรงเสริม ทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียนได้อย่างถูกต้อง ส่วนนักเรียนที่ดูตัวแบบแล้ว แต่ก็ยังแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงให้การ ชี้แนะและทำการฝึกซ้อมพฤติกรรมที่เลียนแบบอีกครั้ง และให้แรงเสริมทางบวก หลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จาก การใช้ เทคนิคแม่แบบ การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงไม่สั่น

ขั้นที่ 3 ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกโปรแกรม พัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาถ้อยคำ คือ เสียงไม่สั่น

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือเสียงไม่สั่น เพิ่มเติมเป็นการบ้าน

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงบทบาทและการแสดงความรู้สึกในขณะสังเกตเพื่อน ร้องเพลง
- สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนเรื่อง การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ถ้อยคำ คือ เสียงไม่สั่น

เอกสารการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาถ้อยคำ : เสียงไม่สั้น

เพลงประจำโรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า

(รับ) แดนดินถิ่นนี้งามสมนามร่มเกล้า ก่อฐานชีวิตเราชาวเหลืองฟ้า

เกียรติงามแพรวพราวเด่นเป็นขวัญตา ชื่อลือชาสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า

(1) ร่มเกล้าอย่าใส่จิตคิดตึงาม ร่มเกล้าทำตามสร้างฐานการศึกษา

ร่มเกล้าสอนเสริมตนคนพัฒนา ร่มเกล้าให้ศาสตราคุ้มภัยตน (รับ)

(2) ขวัญแดนร่มเกล้า ตั้งเงาใจ เกียรติภูมิของเราเทิดบูชา สารสาสน์ร่มเกล้า

นำทางชีวา ดุจแสงธรรมล้ำค่าประจำใจ (รับ)

ข้อควรปฏิบัติเพื่อขจัดความประหม่า

1. ขณะนั่งรอเพื่อนปฏิบัติกิจกรรมนั้น ถ้ารู้ตัวว่าเกิดความกังวลหรือตื่นเต้นให้หายใจเข้าลึกๆ แล้วผ่อนลมหายใจเข้าออกซ้ำๆ ประมาณ 4-5 ครั้ง
2. เมื่อเริ่มปฏิบัติกิจกรรมถ้ารู้สึกว่เสียงตนเองสั้นหรือประหม่าให้ช้าลงแสดงสีหน้ายิ้มแย้มพร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบการพูด
3. พยายามปลอบใจตัวเองว่าไม่มีอะไรน่ากลัว และคิดว่าผู้ฟังกำลังมองเราด้วยความศรัทธาและให้กำลังใจ
4. ก่อนออกไปหน้าชั้น ควรทำตัวให้สบายๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด เช่น ดื่มน้ำ นึกถึงเรื่องตลกๆ หรือควมเพลงเบาๆ เป็นต้น
5. หลีกเลี้ยงการแต่งกายที่รัดแน่น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพูด
6. อย่าตั้งใจจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความเครียดและพูดได้ไม่ดี
7. ควรให้เป็นธรรมชาติและเป็นตัวของตัวเอง

แหล่งอ้างอิง : นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิตร. หลักการพูด. สงขลา : ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2541.

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 10

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป
วัตถุประสงค์	1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ เสียงพูดไม่สั้น ที่ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคบทบาทสมมติ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	บทบาทสมมติตามสถานการณ์การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป เอกสาร บทบาทสมมติ เรื่อง 6 ครั้ง 6 แบบ
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติ มีขั้นตอนดังนี้ <u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนาซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษา ถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป และให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนเคยประสบพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น <u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u> <u>ขั้นตอนที่ 1</u> ขั้นเตรียมการ เตรียมบทบาทสมมติตามสถานการณ์การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป เอกสาร บทบาทสมมติ เรื่อง 6 ครั้ง 6 แบบ <u>ขั้นตอนที่ 2</u> ขั้นแสดง 2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป ว่ามีความสำคัญอย่างไร 2.2 ขั้นเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง (ถ้าไม่มีอาสาสมัครจะใช้วิธี สุ่มหยิบชื่อนักศึกษาออกมา) 2.3 การจัดฉากการแสดง ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้นักเรียนอาสาสมัครอ่าน เพื่อจัดฉากให้เหมาะสม 2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบันทึกพฤติกรรมของผู้แสดงและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างแสดง 2.5 การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติที่ตนได้รับ

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นวิเคราะห์การแสดง หลังจากแสดงจบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ เป็นผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของแต่ละคนว่ามีความสำคัญอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่า ใครแสดงดีหรือไม่ และการแสดงนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปราย ผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม การชี้แนะ และให้แรงเสริมทางบวก ควบคู่ไปด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป โดยผู้วิจัยให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และฝึกซ้อมเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนที่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง 6 ครั้ง 6 แบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ชั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเพิ่มเติม

- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมการให้ความสนใจชมการแสดงตามบทบาทสมมติ เรื่อง 6 ครั้ง 6 แบบ
 2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถามและการสรุปของ นักเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป

เอกสาร

บทบาทสมมติการพูดหน้าชั้นเรียน ด้านภาษาถ้อยคำ : ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป

เรื่อง 6 ครั้ง 6 แบบ

สถานการณ์สมมติ

เป็นการฝึกพูดของนักเรียนในการพูดแนะนำตนเองหน้าชั้นเรียน ทั้ง 6 ครั้ง 6 แบบ

ครั้งที่ 1 นึกไปพูดไป

ครั้งที่ 2 จดสิ่งที่คิดได้ลงในกระดาษ แล้วอ่านตาม

ครั้งที่ 3 ท่องจำจากสิ่งที่บันทึกไว้

ครั้งที่ 4 ท่อง แล้วหัดพูดให้ได้จังหวะที่เหมาะสม

ครั้งที่ 5 พูดให้ได้จังหวะที่เหมาะสมหน้ากระจก พร้อมยิ้มแย้มและฝึกท่าทางให้เหมาะสม

ครั้งที่ 6 พูดให้ได้จังหวะและใบหน้าท่าทางที่เหมาะสมหน้ากระจก

บทบาทของคุณ

ขออาสาสมัครนักเรียน 1 คน เพื่อแสดงบทบาทสมมติ ให้การชี้แนะและชมเชย
เมื่อนักเรียนมีการพัฒนาขึ้น

บทบาทของนักเรียน

อาสาสมัครออกมาพูดตามลำดับขั้นตอน

บทบาทของเพื่อน

นั่งฟังเพื่อนพูด จัดฉาก และมีอารมณ์คล้ายตาม

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 11

เรื่อง	การพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป
วัตถุประสงค์	1. เพื่อติดตามการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาท่าทาง คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไปที่ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้าน ถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำ หรือเร็วเกินไป
เทคนิคที่ใช้	เทคนิคแม่แบบ
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	เอกสาร การพูดแนะนำตัวเอง และ พูดให้เป็นจังหวะพอเหมาะ
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ <u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u> 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป มีลักษณะเช่นไร 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป <u>ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก</u> ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษา ถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ 2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบ เรื่องที่แม่แบบใช้ในการพูดครั้งนี้คือ การพูดแนะนำตนเอง และ “พูดให้เป็นจังหวะพอเหมาะ” โดยใช้เวลา 5 นาที และให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความเห็น เกี่ยวกับตัวแบบที่แสดงถึงพฤติกรรมด้านบวก ได้แก่ การพูดจังหวะพอเหมาะ และ พฤติกรรมด้านลบ ได้แก่ การพูดที่เร็วเกินไป และการพูดที่ช้าเกินไป ว่าเป็นอย่างไร และนักเรียนควรจะพูดตามพฤติกรรมด้านไหนถึงจะถูกต้อง ในระหว่างที่นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการชี้แนะ 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ และแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักเรียนเลียนแบบ ผู้วิจัยให้แรงเสริม

ทางบวกแก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง ส่วนนักเรียนที่ดูตัวแบบแล้วแต่ยังแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยให้การชี้แนะ และทำการฝึกซ้อมพฤติกรรมที่เลียนแบบอีกครั้ง และให้แรงเสริมทางบวก หลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุปผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการพูดหน้าชั้นเรียนไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไปว่านักเรียนสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป เพิ่มเติมเป็นการบ้าน

- การประเมินผล
1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงตามแม่แบบ เรื่อง การพูดแนะนำตนเอง
 2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถามและการสรุปของ นักเรียนด้านภาษาถ้อยคำ คือ ไม่พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป

เอกสาร

การแนะนำตัวเอง

สวัสดีค่ะ นักเรียนๆทุกคน ดิฉัน นางสาวลักขณา ดารามาตร์ ชื่อเล่น ชื่อ ปี่ค่ะ แต่อยากให้เรียกคุณครูลักขณา มากกว่า เพราะเรียกชื่อเล่นแล้วรู้สึกจะดูไม่ค่อยดีในสายตาผู้บริหาร ปีนี้อายุ 29 ปี เกิดวันเสาร์ที่ 2 เดือนมกราคม ปี 2525 กรุ๊ปเลือด โอ ดิฉันเป็นคนกรุงเทพฯ ครอบครัวมีกัน 4 คน คือ พ่อ แม่ พี่ชาย 1 คน และดิฉันเป็นคนสุดท้อง ที่บ้านพ่อทำงานบริษัทเสริมสุข แม่ทำอาชีพค้าขาย นิสัยดิฉันก็ เป็นคนง่ายๆสบายๆแต่เมื่อก่อนเป็นคนจริงจังมาก ส่วนบุคลิกก็เงียบๆไม่ค่อยพูด เพราะดิฉันไม่ค่อยดูทีวีเลยไม่รู้จักดารานักร้องหรือข่าวอะไรเท่าไรหรอกไม่รู้จะหาเรื่องอะไรมาคุยดี เลยชอบเป็นผู้ฟังมากกว่า งานอดิเรกก็คือ นอน เล่นเกมส์ ฟังเพลง อาหารที่ชอบก็เยอะค่ะจะอาหารไทยจีน ญี่ปุ่น หรือ อีสาน กินได้หมด สีที่ชอบคือสีฟ้า และสีชมพูค่ะเพราะมันดูหวาน น่ารักและสบายตาดี สัตว์เลี้ยงที่ชอบ คือ สุนัขค่ะแต่ที่บ้านไม่ได้เลี้ยงสักตัวเลยเพราะแม่บอกว่าไม่มีพื้นที่ให้มันวิ่งเล่น

สุดท้ายนะคะ คติประจำใจของดิฉันที่คิดขึ้นเองเพื่อคอยเตือนตัวเอง คือ ชื่อได้ แต่อย่าชื่อป้อ ใจได้แต่เป็นการแกล้งใจ ฉลาดได้แต่อย่าอวดฉลาด ขอบคุณค่ะ

พูดให้จังหวะพอเหมาะ

จังหวะการพูดจะต้องพอเหมาะ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป การพูดเร็วเกินไป ผู้ฟังอาจจะตามไม่ทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพูดเกี่ยวกับวิชาการหรือพูดให้ความรู้ เพราะผู้ฟังต้องการช่วงเวลาสำหรับคิดตามไปด้วย แต่ถ้าพูดช้ามาก จนดูเหมือนลากเสียงพูด จะทำให้ผู้ฟังเกิดการเบื่อหน่าย ง่วงเหงาหาวนอน การจะพูดให้ช้าหรือเร็วอยู่ที่การบังคับลมหายใจให้ผ่านกล่องเสียงออกมาเร็ว หรือช้านั่นเอง

วิธีพูดให้ได้จังหวะพอดี อยู่ที่การหยุดพูด หรือหยุดอ่านเป็นประโยค ๆ ฝึกการเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง พูดให้ชัดเจน อย่าให้ขาดคำเป็นห่วงๆ อย่าลืกลีกลอนจนผู้ฟังรู้สึกเหนื่อยแทน การหยุดระหว่างคำบางคำ หรือวลีอย่างตั้งใจ หรือที่เรียกว่าเป็นการหยุดเพื่อให้มีความหมาย จะทำให้การพูดมีลีลาที่น่าฟัง และชวนติดตาม ดังนั้นการฝึกพูดเช่นนี้จึงต้องอาศัยการฝึกพูดโดยมีผู้ให้คำแนะนำและคอยติชม จะทำให้เกิดความชำนาญในการเปล่งเสียงได้จังหวะที่เหมาะสม

แหล่งอ้างอิง :

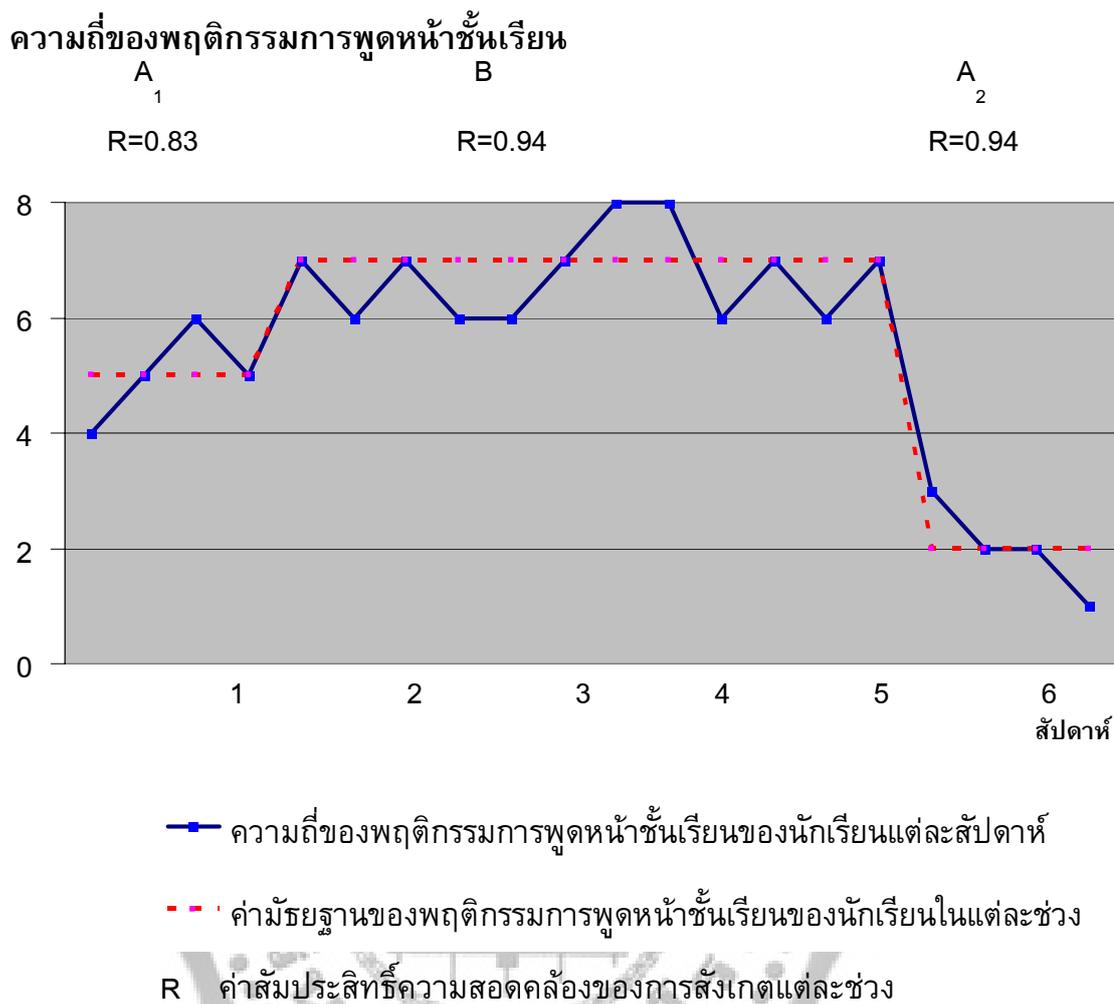
สมจิตร ชิวปรีชา วาทีทยาสำหรับครู กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2531

โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 12

เรื่อง	ปัจฉิมนิเทศ
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามผลงานที่ผู้วิจัยให้ไปฝึกเพิ่มเติม 2. เพื่อสรุปผลการฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีการพูดหน้าชั้นเรียนที่ถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง 4. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการฝึกพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
เวลา	50 นาที
วิธีดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยทบทวนวัตถุประสงค์ของการพูดหน้าชั้นเรียนที่เหมาะสม 2. ผู้วิจัยติดตามผลงานที่มอบหมายให้นักเรียนไปฝึกเพิ่มเติม และผู้วิจัยให้การชี้แนะ 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลของการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงออกที่เหมาะสมในการพูดหน้าชั้นเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง 5. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่าได้นำสิ่งที่เรียนรู้ในการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ ใช้ในลักษณะใด มีผลอย่างไรบ้าง 6. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปิดเผยความรู้สึกที่ได้รับจากการฝึกครั้งนี้ 7. ผู้วิจัยกล่าวขอบใจนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน และกล่าวปิดโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

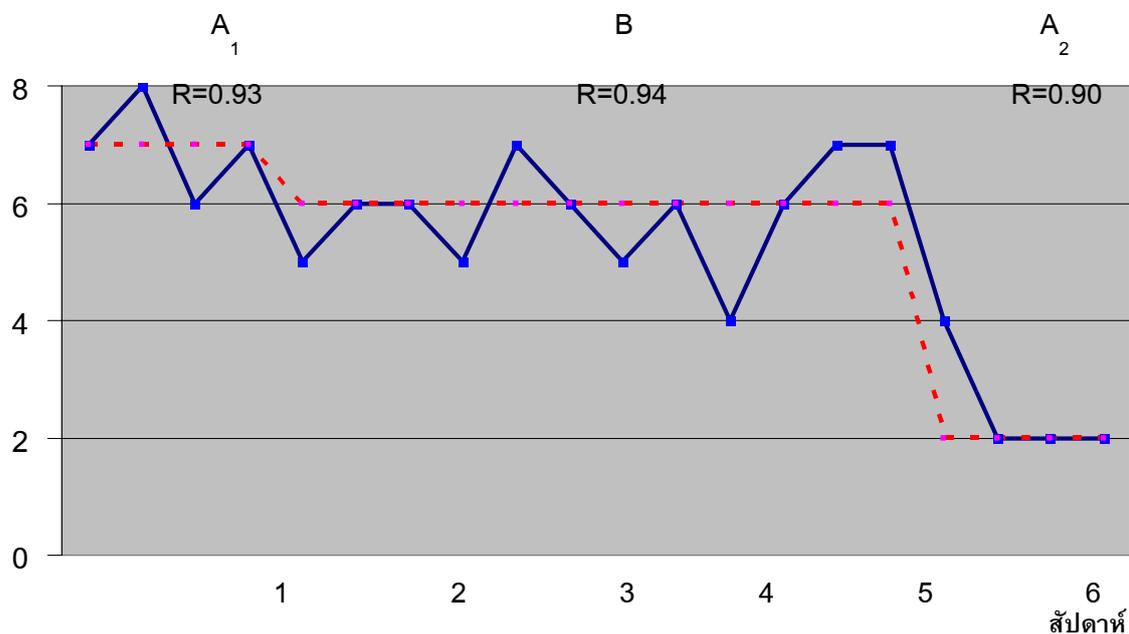
ภาคผนวก ข

1. กราฟแสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ตารางเปรียบเทียบพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนโดยรวม ของนักเรียนก่อน และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน
3. ตารางแสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน เป็นรายบุคคลของนักเรียนตลอด 3 ระยะ
4. ตารางความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนเป็นรายพฤติกรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

ภาพประกอบ 4 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

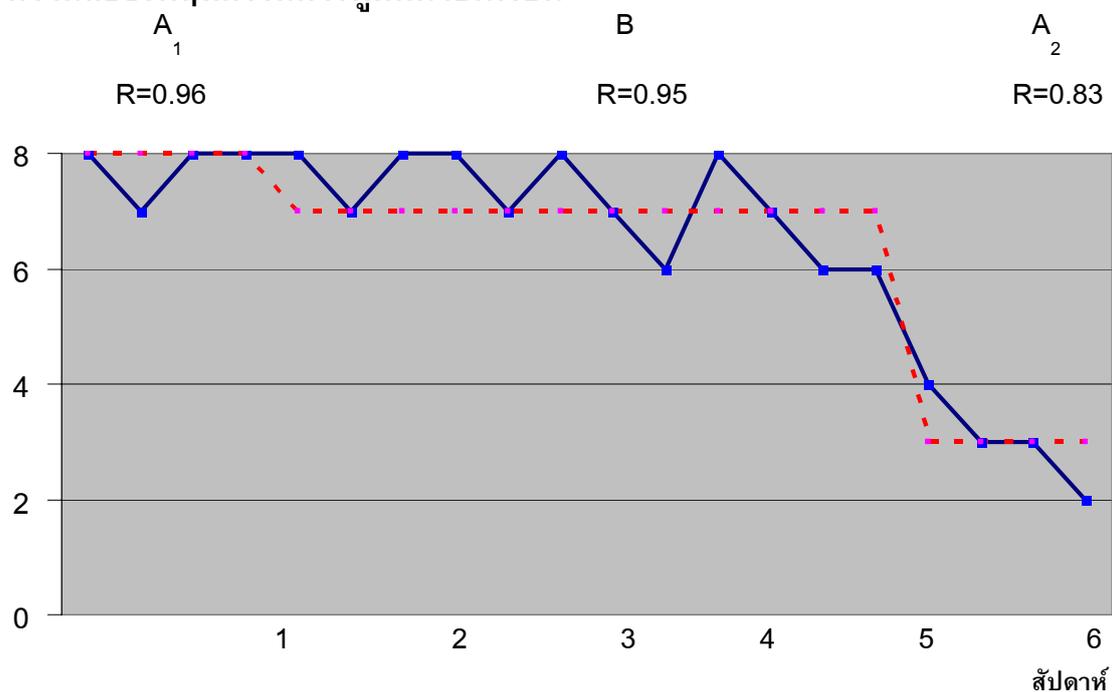
ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

- ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์
- - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 5 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

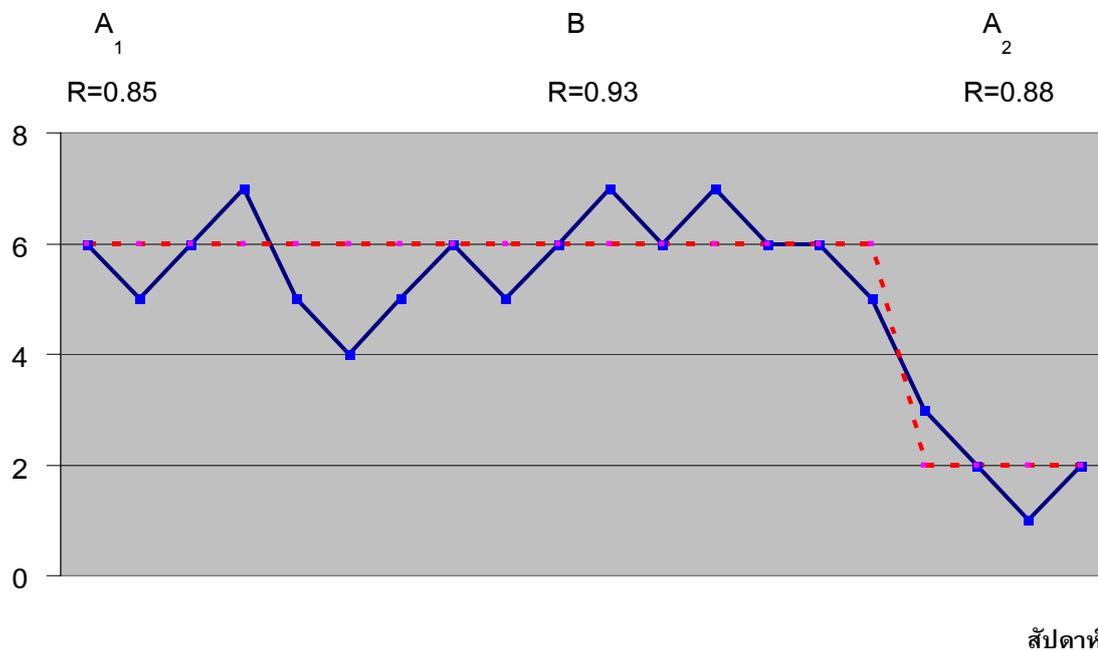
—■— ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์

- - - ■ - - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 6 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

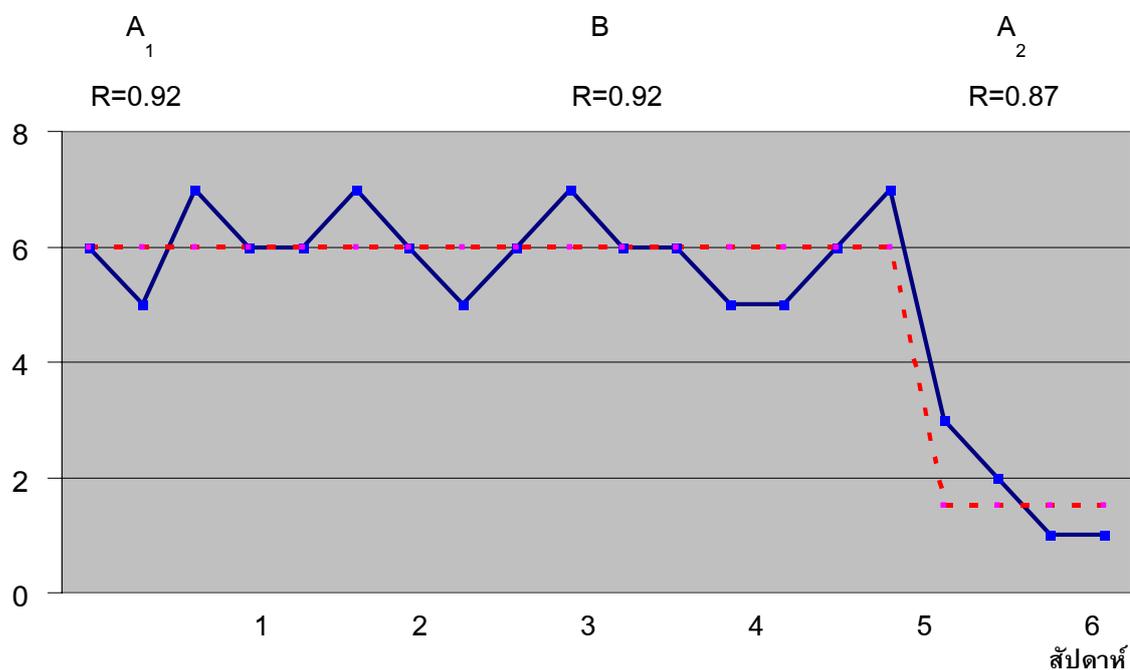
ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

- ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์
- - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 7 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

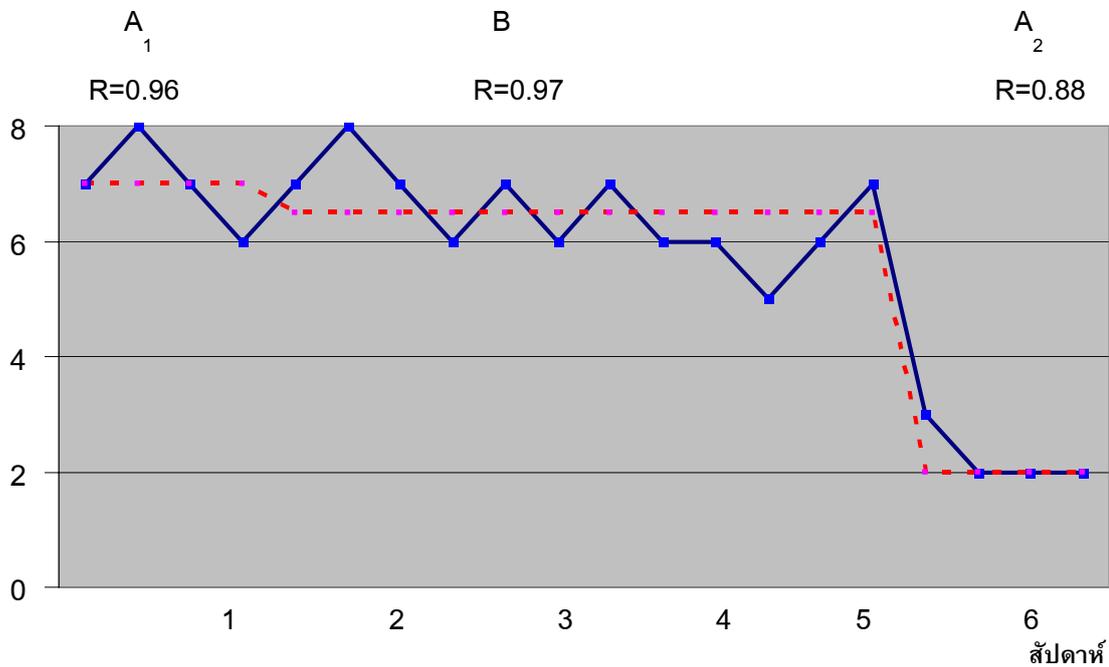
— ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์

- - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 8 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

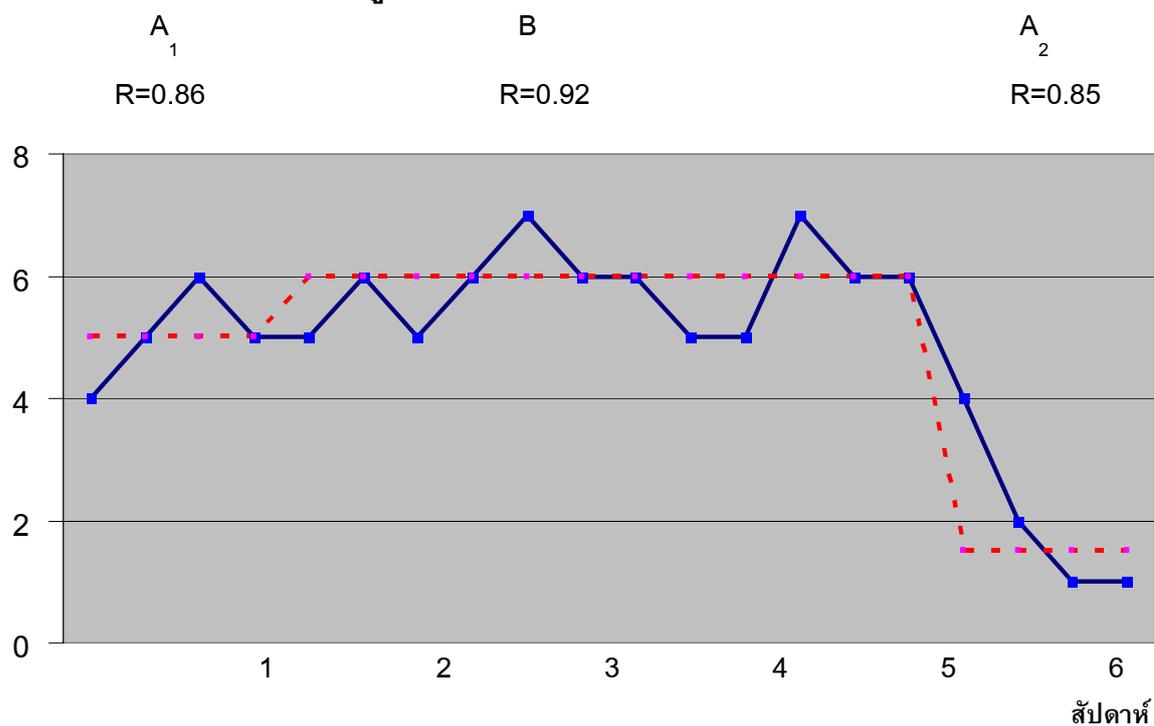
ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

- ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์
- - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 9 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

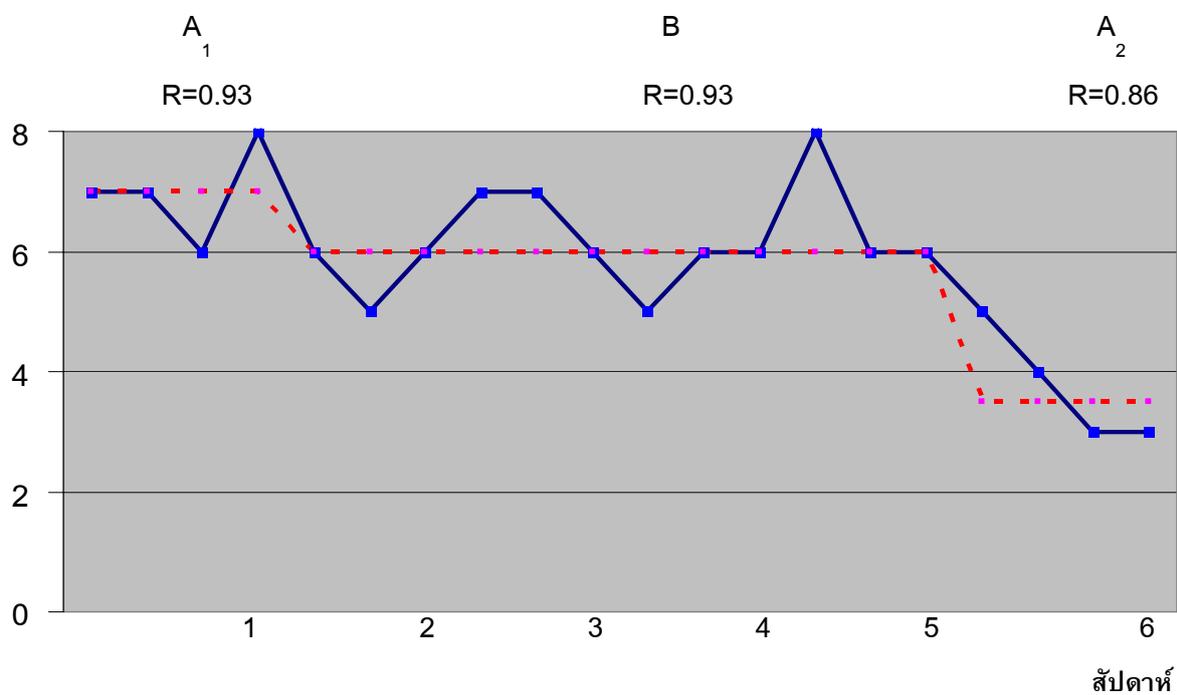
—■ ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์

- - ■ ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 10 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน

- ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละสัปดาห์
- - - ■ - - - ค่ามัธยฐานของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 11 ความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 ที่ได้รับการฝึกโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน โดยรวมของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน

คนที่	พฤติกรรมในการพูดหน้าชั้นเรียน โดยรวมของนักเรียน		ผลต่างของ พฤติกรรมใน การพูดหน้าชั้น เรียนโดยรวม ของนักเรียน	อันดับ	R-	R+
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	8	20	12	1.5	0	1.5
2	10	28	18	6	0	6
3	12	31	19	7.5	0	7.5
4	8	24	16	4	0	4
5	7	24	17	5	0	5
6	9	28	19	7.5	0	7.5
7	8	20	12	1.5	0	1.5
8	15	28	13	3	0	3
Mdn	8.5	26	16.5		$\sum R- = 0$	$\sum R+ = 36$
Q.D.	2	4	3.5			

$$T = 0^{**}$$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 แสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ได้เข้าร่วม
โปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ตลอด 3 ระยะ คือ ระยะเสัฐาน ระยะทดลอง และ
ระยะหลังการทดลอง

ระยะที่	สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นักเรียนคนที่								มัธยฐาน	
			1	2	3	4	5	6	7	8		
ระยะ เสัฐาน A ₁	1	1	4	7	8	6	6	7	4	7	6.5	
		2	5	8	7	5	5	8	5	7	6	
		3	6	6	8	6	7	7	6	6	6	
		4	5	7	8	7	6	6	5	8	6.5	
		มัธยฐาน	5	7	8	6	6	7	5	7	6.5	
ระยะ ทดลอง B	2	5	7	5	8	5	6	7	5	6	6	
		6	6	6	7	4	7	8	6	5	6	
		7	7	6	8	5	6	7	5	6	6	
		8	6	5	8	6	5	6	6	7	6	
	3	9	6	7	7	5	6	7	7	7	7	
		10	7	6	8	6	7	6	6	6	6	
	4	11	8	5	7	7	6	7	6	5	6.5	
		12	8	6	6	6	6	6	5	6	6	
		13	6	4	8	7	5	6	5	6	6	
		14	7	6	7	6	5	5	7	8	6.5	
	5	15	6	7	6	6	6	6	6	6	6	
		16	7	7	6	5	7	7	6	6	6.5	
		มัธยฐาน	7	6	7	6	6	6.5	6	6	6	
		17	3	4	4	3	3	3	4	5	3.5	
	ระยะ หลัง ทดลอง A ₂	6	18	2	2	3	2	2	2	2	4	2
			19	2	2	3	1	1	2	1	3	2
20			1	2	2	2	1	2	1	3	2	
มัธยฐาน			2	2	3	2	1.5	2	1.5	3.5	2	

ตาราง 4 แสดงความถี่ของพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนเป็นรายพฤติกรรม ที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	ความแตกต่าง
1.ภาษาถ้อยคำ			
- พูดตะกุกตะกัก	8	32	24
- หยุดพูดกลางคัน	17	31	14
- พูดเสียงสั้น	19	27	8
- พูดซ้ำหรือเร็วเกินไป	11	27	16
2.ภาษาท่าทาง			
- มือสั้น	8	25	17
- หลบสายตาผู้ฟัง	5	28	23
- แสดงอาการกระวนกระวาย	5	20	15
- ออกไปพูดหน้าชั้นซ้ำ กว่าที่ควรจะเป็น	4	13	9
รวม	77	203	126

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ลักขณา ดารามาตร์
วันเดือนปีเกิด	2 มกราคม พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2/65 ซอยประชาร่วมใจ 1 ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูผู้สอนวิชาศิลปะ และวิชาแนะแนว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า 222 หมู่ 5 ถนนร่มเกล้า แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520.
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย (คณิต-อังกฤษ) จาก โรงเรียนราชวินิตบางเขน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศิลปกรรม (ออกแบบประยุกต์ศิลป์) จาก ราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ